

LADA PLAADE

Yá pò kú láe bee guu

Láe bee Davidi né Salomoo kpalablea yá bɔɔlekèwɛɛ (1-9). Bee gbɛa aà bui pò aa gɛ̀ Yudaɔ kía ũ e à gɛ̀ pèd Nɛbukanɛza Yelusaleũ siawa ní taaɾnɔ Babilonio (10-36).

Láe bee dɔɔ gbɛzā mèn plao yá gɛ̀ à ɛzala lá ní Nɛemii láo kùɛ. Bee lé owɛɛ wà Isailio yāziɔ kyoke aɛ we, asa wekɛi Pɛɛsiɔ kí Kilusi Yudaɔ gbà zé aa ɛa gé Lua kpé dɔi Yelusaleũ.

Salomoo ãnɔ gbɛaa
(1Kia 3.1-15, 10.26-29)

¹ Davidi né Salomoo kpala zínapèle giúgiú, asa Dii aà Lua kuaànɔɛ, ã à aà zɔɔke kàfi maamaa. ² Salomoo yādìlɛ Isailionɛ píi, gbɛɔn òaasɔɔɔɔ dɔaanaɔ ní gbɛɔn basɔɔbasɔɔɔ dɔaanaɔ ní yákpalekenɔ ní kíaɔ píi ní Isailio uabeleɔ píi, ³ ã à gèrínɔ gulesí pò wa bɔ̀ Gabaɔɔ, asa kpaaukpe pò Dii zòblena Mɔizi kè guwaiwaiu kú weɛ. ⁴ Davidi tò wà Dii kpagolo sè yāa Kiliayaaliũ,* wà gèd gu pò a kèkèu Yelusaleũ, asa we à zwàakpe dɔuè. ⁵ Mɔgotɛ sa'okii pò Uli né Bezaleli, Hulu tɔũna pí† sɔ̀ a ku Gabaɔɔ Dii zwàakpe kpɛɛɛ, ã Salomoo ní gbé pò kãaaapiɔ yāgbèawà we. ⁶ Salomoo sò kpaaukpe sa'okipizi Dii aɛ, ã à sa pò wí a pò kátɛu à tékũ òwà ní pò mèn òaa sɔɔɔ. ⁷ ũ Lua bò mòwà gwāasina

* 1:4 2Sam 6.1-17 † 1:5 Bɔa 38.1-7

¹ Salom^o gbé^o dà gbé'áziu gbé^on òaas^os^oo lée basii^o (80.000), a sè^oena^o s^o gbé^on òaas^os^oo lée bà^oákwí (70.000) ní ní d^oaana^o gbé^on òaas^os^oo lée à^oá ní òaa à^oá (3.600).

² **Ɔ** à gbé^o zì Tii kí Hilaũwa à mè: Sèdè lí^o kpásáméé lá ní kpàsá ma mae Davidi^e ò à b^ekpàòwa. ³ Má^e kped^o Dii ma Lua^e. Aà p^oé, we wa^o tulaletikauè téa, wí^o p^oé kálèè, wí^o sa p^o wí a p^o kátèu à tékū owà k^o ní oosio ní kámabog^ozío ní m^o dafu g^oo ní Dii wá Lua dikp^o. **Ɔ** Luapi dí^e Isaili^one a^o ke màa g^opii. ⁴ Kpé p^o má^e d^oèpi z^o, asa wá Lua z^o de dii^ola pii. ⁵ N beeo dé^e kped^oàè gbáa víi? Asa musu a f^o àà sio, baa musumusú. Dén ma ũ mà kped^oèi, mé i ke à^o de aà gbagbakii ũ bàasio.

⁶ Bee yáí g^oide kpásáméé aà zíkè ní vuao ní ánusuo ní m^ogotè^o ní m^osio ní w^oótēna^o ní bà g^oaluladeo ní babuuna^o ní w^osákēa p^oowao, i zíkè Yelusaleũ ní Yuda bùsuo ní g^oide p^o ma mae Davidi dí^emé^o. ⁷ N n Libā bùsu sèdè lí^o kpásáméé ní p^oli^o ní lí b^eéede p^oal^o, asa má d^o ké n bùsu zíkèna^o liz^o d^o. Ma zíkèna^o lí zíkè ní n zíkèna^o, ⁸ aai lí k^ekeméé dasidasi, asa kpé p^o má^e d^opi, sema à^o z^o mé à^o muaa ní kpé^oo. ⁹ Má mase kpa n zíkèna p^o lé liz^opi^owa koko òaas^os^oo lée òaa do (200.000) ní naao koko òaas^os^oo lée òaa do (200.000) ní v^oé^o sela òaas^os^oo lée bao (20.000) ní nísio koko òaas^os^oo lée bao (20.000).

¹⁰ **Ɔ** Tii kí Hilaũ lá kpàsá Salom^oe à mè: Ké Dii ye a gbé^ozi yáí, ò à n kpa ní kía ũ. ¹¹ A èa ò l^o: Wà Dii Isaili^o Lua p^o musu ní z^olè^o kè sáaukpa! Asa à kí Davidi gbà né ò^ona p^o d^oa ní w^oezè^o ví, ò à^e kped^oè ní azia beo. ¹² Má^e g^oide p^o z^o d^o gba^ene, aà t^on Hilaũ Abi. ¹³ Aà daá Dā bui^e, mé aà maeá Tii gbé^e. A

vua ní ánusuo ní mɔgotẽo ní mɔsio ní gbɛo ní lío ní bà gàaluladeo ní babuunao ní wɔɔtẽnao ní bàabaaoo zĩ dɔ̃. A wɛ̀sákẽa pɔ́owa dɔ̃, mé zĩ pɔ́ wa dàè pĩi ì kɛɛ. Ali zĩkɛ ní n ɔ̀zĩkɛnao ní gbɛ́ pɔ́ de n mae Davidi ɔ̀zĩkɛna ũ yãa. ¹⁴ Kí, mase ní naao ní nísio ní vɛɛ pɔ́ n a lɛgbɛ̀o kpásã wápiɔ́ ní zĩkɛnaoɛ, ¹⁵ wí Libã bùsu lí zɔ́zɔ́nɛ lá ní yei léu, wí yeye wà gbɛ́o zìò ísiaa e Zope, ní taò Yelusaleũ.

¹⁶ Salomɔɔ bòmɔ pɔ́ kú Isaili bùsuuɔ nàoo pĩi, aà mae Davidi gbɛ́o naoo bàasi. Aa kà gbɛ̀on òaasɔɔoo lɛɛ basoplakwi ní àaɔo ní òaa àaɔo (153.600). ¹⁷ A ní gbɛ̀o òilɛ gbɛ̀'ánao ũ gusísídeu gbɛ̀on òaasɔɔoo lɛɛ basiiɔ̃ (80.000), a sɛ̀sɛnao sɔ́ gbɛ̀on òaasɔɔoo lɛɛ bààɔkwi (70.000), an òaana pɔ́ aao wéte zĩpizio sɔ́ gbɛ̀on òaasɔɔoo lɛɛ àaɔ ní òaa àaɔoɛ (3.600).

3

Salomɔɔ Dii kpé òaa (1Kia 6.1-38)

¹ Ǿ Salomɔɔ nà Dii kpé boawa Mɔlia* gbɛ musu Yelusaleũ, gu pɔ́ Dii b̀ò m̀òu a mae Davidiwau. Davidi mé Yebusi bui Alauna pɔ́wɛngbɛ̀zɛpi òilɛ kpépi òkli ũ. ² A nà zĩpiwa a kpalablea wɛ̀ síiɔde mɔ plaade gɔɔ plaade zĩɛ. ³ Ɛ pɔ́ a b̀ò Lua kpé pɔ́ ũ gbàa kà gàsísuu bàaa, a yàasa bao. ⁴ Kpépi bilandaa ṽi, a yàasa sáa ní kpépioɛ gàsísuu bao, a lɛsí kwi.

A vua tɛ̀tɛɛ kpà kpépi guu. ⁵ A pé lipɛpɛɛoo kpà kpɛɛɛ gíwa, ɔ́ à vua maa kùlɛwà. A gɔ́nakèwà lán òaminaliɔwa ní m̀òdaona. ⁶ A zãblè kpépiwa ní gbè

* **3:1** Daa 22.2

beedeo. Vuapi sō à bō Paavaiūe. ⁷ A vua kùle kpépi balazaowa ní a kpele lío ní a gíw ní a bole gbaō, mé à gōinakè gípiowa lán malaika gāsíadeowa.

⁸ A luakukíi kè, a gbàa sáa ní kpépi yàasao gāsísuu bao, a yàasa bao. A vua tēetēe kùlewà tōnu bao. ⁹ Vua kusao gbia de kiloo kīnia. A vua kùle kpea pó kú musuowa lo.

¹⁰ A lí'á malaika gāsíadeo ũ mèn pla, a kpà ní vuao. ¹¹⁻¹² Malaikapiō gāsía pooa, a gbàa gāsísuu sósōo, ampíi gāsísuu baoe. Ado gāsía gè pè gíwa le, ado pó pè gíwa la, ò an gāsía pó gōō pèkōwa.

¹³ Malaikapiō gāsíaō poopooa màa e gāsísuu bao. Aa zea mé an ae dōa kpele oi.† ¹⁴ A zwāa pó wa da tã ní babuunao ní bà gaaluladeo ní wōtēnao ní bàabao, ò à gōinakèwà lán malaika gāsíadeowa.‡

¹⁵ A mōpele pí mèn pla kpépi kpele pó ũ. A pla píi lesí gāsísuu bao plaplasaiē, a fùa lesí sō gāsísuu sósōo. ¹⁶ A mōdaonao pí, ò a fí fùapiowa yàbaa ũ. A pōo pí lán gbēafu beowa mèn basōobasōo, a dōdō mōdaonapiowa. ¹⁷ A mōpiō pèle kpé kpele oplaai ní zēio. A tōkpà oplaai pōe Yakē, § ozeē pó sō Bōazu.*

4

Lua kpé pōo (1Kia 7.23-51)

¹ Salomōo sa'okíi kè ní mōgotēo.* A gbàa ní a yàasao gāsísuu baobao, a lesí kwi. ² A íkakíi bō bōoloo. A léla e a léle gāsísuu kwie, a lesí

† **3:13** Bōa 25.18-20 ‡ **3:14** Bōa 26.31 § **3:17** Bee mè í ní zedo.

* **3:17** Bee mè gbāa kuwà. * **4:1** Bōa 27.1-2

sɔo, a zɔɔ sɔ baakwi. ³ A gɔɪnakè íkakiipiwa lán tũuɔwa, a lia a léi zílɛ dɔɔ pla, gàsísuu dodo tũu mèn kwikwi. A íkakiipi pí sãnu ní tũu gɔɪnapioɛ. ⁴ Íkakiipi di zuswana mèn kuɛplaɔwa. Zù mèn àaɔɔ mi dɔ gugbãntoo oi, mèn àaɔɔ be'ae oi, mèn àaɔɔ gɛɔmidɔkii oi, mèn àaɔɔ ɔ gukpɛ oi. Íkakiipi di ní musu, ɔ an pɔɔɔ dɔdɔ guo. ⁵ Íkakiipi gèele ɔtã doɛ, mé a swá de lán ta swáwa, lán tɔɔngbezeziwa. Galuba zɔɔ le òaa do ní basɔo í ɔ ta sapi í sí.

⁶ ɔ à dãa pí mèn kwi nɔɔpipibɔɔ ũ, a kãle Lua kpé ɔplaa oi mèn sɔo, ɔzeɛi mèn sɔo. Sa'onao í dàapio idada sa pɔ wí a pɔ kátɛu à tékũ nɔɔwa. Sa'onapio sɔ aai zu'o ní íkakiipi íoɛ.†

⁷ A vua dau‡ pí mèn kwi lá wà a kea dílewa. A kãle Lua kpéu, mèn sɔo ɔplaa oi, mèn sɔo zeɛi. ⁸ A táabũnu§ kè mèn kwi, a kãle Lua kpéu, mèn sɔo ɔplaa oi, mèn sɔo zeɛi. A ta au'elebɔɔ pí ní vuao mèn basɔo. ⁹ A sa'onao ua kpáné ní Lua kpé uadao ní a bɔle gbao, ɔ à mɔgotè kùle gbapiɔwa. ¹⁰ ɔ à íkakiipi díle Lua kpé kpɛɛle ɔplaa oi gɛɔmidɔkii oi ní gukpɛo zãnguo. ¹¹ A tífukabɔɔ ní péluɔ ní ta au'elebɔɔ pí ɔ.

Màa Hulaũ Lua kpé zí kè kí Salomɔɔɛ, à a lekpaai. Zí pɔ a kèpion ke:

¹² Mòpɛleɔ pla.

Fùa pɔ bò lán lowa, a ku mòpɛlepio musuɔ pla.

Mɔdaona pɔ à zãblèd fùapiɔwaɔ pla.

¹³ Gɔina pɔ a dɔdɔ mɔdaonapiɔwa lán gbɛafu beɔwaɔ òaa pla. A kè dɔɔ plapla, à zãblèd fùapiɔwa.

¹⁴ Tadibɔɔ ní a tao.

† 4:6 Bɔa 30.17-21 ‡ 4:7 Bɔa 25.31-40 § 4:8 Bɔa 25.23-30

15 Ikakii do ní zuswana pọ́ kú a zíeọ kuẹpla.

16 Túfukabọ́ọ ní pẹ́eluo ní saao ní a pọ́keleọ píi.

Pọ́ pọ́ Hulaũ pí kí Salomọ́ọe Dii kpé pọ́ ń píi, a pí ní mọ́gotẹ́ pọ́ wa ỳọ́ọe. 17 Kí m̀è wà kása ní Yuudẽ dāna gí pọ́ kú Suko ní Zaletāo zānguoo. 18 Pọ́ pọ́ Salomọ́ọ pí ní mọ́gotẹ́opiọ, wi ỳs kiloowa wà a gbia d̄o, ké a dasi k̀è zài yáí.

19 Salomọ́ọ pọ́ pọ́ kú Lua kpé guuọ pí lọ, tu-laletikateakii pọ́ wa k̀è ní vuao ní vua táabũnu pọ́ wí Dii p̄e kálewàọ 20 ní dau pọ́ wa pí ní vua t̄et̄eio ní a filia pọ́ ń naa luakukii aeọ lá wa d̄ilewa. 21 Wà ḡsinakè daupiọwa lán kọpekii fùọwa. Wà a filiaọ ní a kp̄aọ pí ní vua t̄et̄eioe. 22 Vua filiadebọ́ọ ní tao ní ḡọnaọ ní tàasọ ní kp̄ea pọ́ wí me luakukii gbaọ ní kp̄eie pọ́.

5

1 Ké Salomọ́ọ Dii kpé z̄ipi k̀è a làa píi, ẽ à m̀ò ní vuao ní ánusuo ní pọ́ pọ́ a mae Davidi d̄ile Lua pọ́ ń,* a kà Lua kpé làasiu.

Taa ní Dii kpagoloo a kpéu (1Kia 8.1-9)

2 Ọ kí Salomọ́ọ Isaili gb̄ez̄ọọ sísi Yelusaleũ, an bui d̄aanaọ ní ní uabeleọ píi, aa mọ́ Dii bàakuańno kpagolo† sé Davidi wéle Siona wà suò. 3 Ọ Isailiọ k̄aaaazi m̄pii mọ́ soplade dikp̄eḡọzi. 4 Ké Isaili gb̄ez̄ọọ kà píi, ẽ Levii buiọ Dii kpagolopi sè 5 ní kp̄aaũkp̄eo ní Dii pọ́ pọ́ kú a guuọ. Levii bui pọ́ de sa'onao ń mé pọ́piọ sè, 6 ẽ kí Salomọ́ọ ní Isaili pọ́ k̄aaaaziọ sa'ò ní s̄aọ ní zuọ kpagolopi ae. Pọ́ pọ́ à

* 5:1 2Sam 8.11 † 5:2 2Sam 6.12

sa'òopio dasi kè zài, wi f̄ nàoo. ⁷ Ǿ sa'onao gè ní Dii bàakuańno kpagoloo a kpéu e kpea pò wí me luakukíi. Aa díle a dílekíi we malaika gâsiadeo zíe. ⁸ Malaikapio gâsia poopooa gu pò kpagolo ní a sélio kuua. ⁹ A sélipio gbâa, wí a lé e kpépi kpeele, wíli e uao. Lípio ku we e gbã. ¹⁰ Pɔe ku kpagolopi guuo, mé i ke gbè pèpèe mèn pla pò Mɔizi dàu Olebu,‡ gu pò Dii mè a bàa ao kú ní Isailio ní bɔa Egipi gbɛa bàasio.

¹¹ Ǿ sa'onao bòle Dii kpéu. Goo bee sa'ona gáli pò kú we gbábò níziae píi kò. ¹² Levii bui pò de lèsina ũ, Asafa ní Emanio ní Yedutuo ní ní nɛo ní ní dāunao sí píi sa'okíi gukpe oi ní bàabaa pɔkasao dadaa, aale sésɛnao lé ní mɔɔnao ní doma. Sa'on kãaepena kú ní guu lo gbɛon basoolo. ¹³ Kãae'ɔ ní leo dàkɔi lán pɔ mɛndowa, aale Dii táasile, aale lémwà. Aale lesi ní kãaeo ní sésɛnao ní pò'ɔbon páleo, aale Dii táasile aale me:

A maa, àa gbèke láaa vío.

Tɛlu Dii kpépi pà, ¹⁴ ɔ sa'onao i f̄ gè zíkɛi weo tɛlupi yáí, asa Dii gawi kpépi pàe. §

6

Salomoo yá'oa gbéone

¹ Ǿ Salomoo mè: Dii mè áo ku tɛlu sia guue.* ² Ǿ a ò Diie: Ma kpé lesíe bee dɔne ké ñyɔ kuu gɔɔpiie. ³ Ǿ à líli aedò bílawa à samaa'òné. ⁴ Ǿ à mè: Wà gbãakpa Dii Isailio Luazi! A legbè ma mae Davidie, ɔ à kèè lá a òwa. Asa à mè† ⁵ za gɔɔ pò a a gbéó bòle Egipi, i Isaili wélee díle wà kpedɔueo, mé i gbèe díle

‡ 5:10 Iko 10.5 § 5:14 Bɔa 40.34-35 * 6:1 Sou 18.11, 97.2

† 6:4 2Sam 7.1-13

a gbé Isailio dɔaana ũo, ⁶ ɔ̃ à Yelusaleũ d̩ile ké a tó àò kuwà, mé à Davidi d̩ile a gbé Isailio dɔaana ũ. ‡ ⁷ Ké ma mae Davidi ye kpɛdɔ Dii Isailio Luae, ⁸ ɔ̃ Diipi òè kpɛdɔae ké a tó e àò kuwà làasoo pɔ a kèpi maae, ⁹ āma i ke aàpi mé a dɔeo, aàzia née mé a dɔe. § ¹⁰ Dii kè lá à legbèèwa, ɔ̃ ma gɔ̃ ma mae Davidi g̩e ũ, ma z̩le kpalau Isailio guu, lá Dii Isailio Lua a legbèwa, ɔ̃ ma kpépi d̩è, ké aà tó e àò kuwà yáí. ¹¹ We ma Dii kpagolo d̩leu. Dii bàa kua ní a gbé Isailio yá kú a guu.

Salomɔɔ wabikɛa a gbéɔne
(1Kia 8.22-53)

¹² Salomɔɔ gè zè Dii gbagbakii kpɛɛɛ Isaili pɔ káaaa weɔ wáa píi, ɔ̃ à ɔ̩sè musu plapla. ¹³ Salomɔɔpi g̩na bò yāa ní mɔgotɛo ua guoguoɛ. A gbāa ní a yāasao gās̩suu sósɔoɛ, a les̩ s̩ āaɔ. ɔ̃ à dède g̩napiwa à kùle a kosowa Isaili pɔ káaaa weɔ ae, à ɔ̩sè musu ¹⁴ à mè: Dii Isailio Lua, gbèe muaanno musu ge z̩leɔ. N gbèke guu n bàa kú ní n zòblena pɔ aa ku lá ní yeiwa ní n̩sɛmendoɔɛ. ¹⁵ N yá pɔ n a legbè n zòblena ma mae Davidiè kè. N ò ní léo yāae, gbā sa ɔ̃ ní kè. ¹⁶ Tia kéwa Dii Isailio Lua, n legbè n zòblena ma mae Davidiè n mè, tó aà buiɔ nízia k̩a d̩ mé aa ku lá ní yeiwa, aa n ikoyā k̩a laaàwa, aa z̩leɛ kpalau Isailio guu gɔɔpiie.* ¹⁷ Dii Isailio Lua, to yá pɔ ní ò n zòblena Davidiè ke s̩ana ũ sa. ¹⁸ Lua, níyɔ̩ kú ní gbènazinaɔ z̩le la yāma yà? Gwa, n be pɔ kú musu ní gu pɔ kú musumusuo píi a

‡ 6:6 2Sam 7.4-11 § 6:9 2Sam 7.12-13 * 6:16 1Kia 2.4

fɔ̃ n sio, belenke kpé pɔ́ má dònɛɛ bee sa.† 19 Dii ma Lua, mapi n zòblenawa wegwa, ní ma wabikɛa ní ma sùuugbɛaamao sí. Swásɛ wii pɔ́ mapi n zòblena mále léma ní wabi pɔ́ mále kemaozi. 20 To n wé àɔ pɛa kpéɛ beewa gwāasína ní fāanɛo, gu pɔ́ n mè n tɔ́ aɔ kuwàɛ beepi. Wabi pɔ́ mapi n zòblena mále ke ní aɛo dɔa gupiwa ma. 21 Tó mapi n zòblena ge n gbé Isailiɔ aɛdò gue beewa, mé wa wabikèma, nìli wá wabikɛa si za n kúkii musu, ní sùuukɛwanɔ.

22 Tó gbé tàaekè a gbédeɛɛ, mé wa òè aà mɛ á sí ní n tɔ́o, tó à m̀ò mé à mè á sí ní n tɔ́o n gbagbakii kpɛɛɛ kpéɛ beeu, 23 nìli sírínɔ kua za musu, ní ɔlɔné. Nìli yágɔ̃gɔ̃ n zòblenaɔnɛ, ní fiabo tàaedeɛ, aà yákea i wi aà musu, ní tó yá bɔ́ ní yāesaideo na, wí e d̃́ ké i yāe kɛo.

24 Tó n gbé Isailiɔ ibɛɛɔ zìblèmá duuna pɔ́ aa kè yáí, mé aa tàrínɔ, mé aa èa sùma aa n sisi, tó aa wabikèma aa sùuugbèama kpéɛ beeu, 25 kua za musu nìli sírínɔ, ní ní duuna kémá, ní suínɔ bùsu pɔ́ ní kpà ní deziɔwɛ beeu.

26 Tó luabɛ g̃̀ da wáiwai, lou lé mao ké aa du-unakèɛ yáí, tó aa aɛdò gue beewa, aa wabikèma aa n sisi, mé aa mikè ní duunaɔnɛ ké n ní wɛt̃́ yáí, 27 kua za musu nìli sírínɔ, ní ní duuna kémá. Nìli ní da zé maawa, ní tó lou ma bùsu pɔ́ ní kpà n gbéɔwa an pɔ́ ùɛ beeu. 28 Tó nɔana ge gagyā kà bùsue beeu, ge pówɛn gbõsi ge pɔ́ fukpaa ge kwasut̃́ɔ ge s̃́ɛɛwɛkwaɔ ge tó ibɛɛɔ koez̃̀ ní wél̃́ɛzi ge tó músi ge gyā g̃̀ñgu, 29 tó an gbèe yá pɔ́ a le d̃̀ ní wāwā pɔ́ àlɛ kɛo, mé à ɔdò kpéɛ bee oi, mé à wabikèma

† 6:18 Zin 7.48-50

à sùuugbèama, ³⁰ kua za musu nili siaàno. Nili sùuukeaàno, ní fiaboè aà yākeawa, asa ní aà nòse dō. Mmε ní gbépii nòse dō. ³¹ Maa aaliò viakene, aao ku lá ní yeiwa e ní wēni léu bùsu pò ní kpà ní deziowaε beeu.

³² Tó bòmno pò de n gbé Isaili bui ũo bò bùsu zàzāu à mò n tó zōo yáí ní n ikoyāo ní n o pò pōoa yáo, tó à aedò kpée beewa à wabikèma, ³³ kua za musu nili siaàno, ní yá pò a gbèama keè, ké dúnia bui píi e n tó dō, aai viakene, lá n gbé Isailio ì kenewa, aaiò dō ké n tó kú kpé pò má dè beewa.

³⁴ Tó n gbéò bòle gè zikai ní ní wèleo zilau, gu pò n ní zúu píi, tó aa aedò wéle pò ní diléε bee ní kpé pò má dònεε beeowa, mé aa wabikèma, ³⁵ kua za musu nili sírno sùuu pò aa gbèama yá musu, ní tó yá bórno na. ³⁶ Tó aa duunakène, lá gbèe ku à gí duunakèio, mé n pò pànzì n ní ná ní wèleoε ní ozi, mé aa tàrno ní bùsuu zizoo ũ bùsu zàzā ge a kāina guun nò, ³⁷ tó aa nòselile bùsu pò aale zoblepiu, mé aa èa sùuugbèama we aa mè wà duunakè, wà tàaekè, wà yāvāikè, ³⁸ tó aa èa sùma ní nòsemendoo ní pōeāo píi za bùsu pò wà tàurno, aale zobleu, tó aa aedò bùsu pò ní kpà ní deziowa ní wéle pò ní diléo ní kpé pò má dònεε beeowa, mé aa wabikèma, ³⁹ kua za musu nili sírno sùuu pò aa gbèama yá musu, ní tó yá bórno na, ní sùuuke ní n gbé pò aa duunakèneo.

⁴⁰ Tia kéwa ma Lua, to n wé ào pea gue beewa, ní swáε wabi pò wa su kema lai.

⁴¹ Dii Lua, pila su n kúkii sa, mpi ní n gbāa kpagoloo.

Dii Lua, to gbéò suabaa ào do n sa'onao sōwa,

to n yāmanaο pɔnake n maa yái.

⁴² Dii Lua, n̄su bɔ kía pɔ n̄ kpà kpeo.

To gbēke pɔ n̄ kè n zòblena Davidie yá àò dɔngu.‡

7

Dii kpé sakëa

(1Kia 8.62-66)

¹ Ké Salomɔɔ wabikè a làa, té b̀ luabe à sù sa pɔ a ò pɔɔwa à tekù, ̄ Dii gawi kpépi pà.* ² Sa'onao i f̄ gèuo, Dii gawi pɔ kpépi pà yái. ³ Ké Isailio tépi sua è n̄ Dii gawipio a kpé musu, aa wùle n̄ gbæeu aa mis̄ilèè, aa Dii sáaukpà aa m̀è:

A maa, aà gbēke láaa v̄io.

⁴ ̄ kí n̄ gbépiio sa'ò Diiwa. ⁵ Kí Salomɔɔ sa'òwà n̄ zuo àaasɔɔo læe bao n̄ plao (22.000) n̄ são àaasɔɔo læe basoolo (120.000). Maa kí n̄ gbépiio Dii kpé sakè.

⁶ Sa'onao zea n̄ zek̄i, mé Levii buio ku we, aale Dii sáaukpa n̄ pɔ'obona pɔ kí Davidi kè, à Dii táasilèòò à m̀è:

Aà gbēke láaa v̄io.

Sa'on k̄aaepenaο kú n̄ ae, mé Isaili bui píi g̀ s̄ia.

⁷ Salomɔɔ gbáb̀ò ua pɔ kú Dii kpé kpelele, ̄ à sa pɔ w̄i a pɔ káteu à tékù ò we n̄ pɔwen gbao n̄ sáaukpa sa'obɔ n̄sio, asa sa'ok̄i pɔ a kè n̄ m̀ogot̄eio i f̄ p̄pio s̄i píio. ⁸ Zibeez̄i Salomɔɔ n̄ Isailio píi aa dikpekè e gɔɔ sopl̄a. Wa dasi maamaae, wà b̀ za Amata b̀lei e à gè pè Egipi zé swawa. ⁹ A gɔɔ swaaõde z̄í wà k̄õ k̄aaa, asa wà sa'ok̄i sakëa dikpekè gɔɔ sopl̄ae, ̄ wà èa wà Lákp̄eɔa dikpekè gɔɔ sopl̄a b̀. ¹⁰ M̀o soplade gɔɔ bao n̄ àaõode z̄í ̄ à n̄ k̄é, aa tà n̄ be n̄ pɔnao. An

‡ 6:42 Sou 132.8-11 * 7:1 Lev 9.23-24

ƆƆ kèna yāmaa ƆƆ Dii kè Davidi ní Salomɔɔo ní a gbé Isailiɔne yá musu.

*Dii bɔ mɔa Salomɔɔwa
(1Kia 9.1-9)*

¹¹ Ké Salomɔɔ Dii kpé mǐde ní azia beo ní zǐ ƆƆ a ƆƆ dɔwà à ke Dii kpéu ní a bepio, a làa pii, ¹² 5 Dii bɔ mɔwà gwāasina, a òè: Ma wabi ƆƆ ní kèa mà, ma gue bee dǐle ma kpé ƆƆ wàli sa'oua ũe.

¹³ Tó ma musu zé tà mé lou lé mao, ge tó ma kwao gbàewá, aale á bùsu ƆƆ ble, ge tó ma gagyākà ma gbéɔgu, ¹⁴ tó ma gbé ƆƆ ma tó kúmápiɔ nízia bùsa, aale wabikea, aale ma aeya, aale ní zé vǎiɔ tó, kua za musu má sínnɔ, mí ní duuna kémá, mí ní bùsu gba aafia. ¹⁵ Ma wé iɔ pɛa gue beewa, mí swǎse wabi ƆƆ wǎle keui. ¹⁶ Ma kpéee bee sè má dǐle ma ƆƆ ũe, ké ma tó e àɔ kuwà gɔɔpii. Ma wé iɔ pɛwà, ma ƆƆ iɔ dɔwà gɔɔpii.

¹⁷ Mpi sɔ, tó ní temazi lá n mae Davidiwa, mé ní yá ƆƆ má dǐleneɔ kǔa ní ma yā'oneɔ, mé níle ma ɔtondɔkii gwa, ¹⁸ má n zǔlea kpalau zedɔ, lá ma a legbè n mae Davidiɛwa, ma mè aà buiɔ aao zǔlea kpalau Isailiɔ guu gɔɔpii.e.† ¹⁹ Tó a bɔ ma kpe sɔ, tó a pākpa ma ikoyāɔ ní yá ƆƆ má dǐléɔzi, mé a ge lé zɔble dii pǎleɔne, ále ní sisi, ²⁰ má á bɔle bùsu ƆƆ má kpawáue, mí gí kpé ƆƆ má dǐle ma ƆƆ ũpizi, i gɔ láanipɔ ũ, bui pii i yāadaɔ. ²¹ Baa ní kpépi lesikeyo, a yá a di gbé ƆƆ lé gɛ weɔwa, aa me: Bó yá mé tó Dii kè bùsue bee ní kpéee beeoɛ màai?‡ ²² Wi oné: Ké aa pākpa Dii ní deziɔ Lua ƆƆ ní bóle Egipizi yáie. Aa zè

† 7:18 1Kia 2.4 ‡ 7:21 2Kia 25.9

ń dii pãleɔ, aa ń sisi aa zɔblènée. Bee mé yápio ìné p̄ii.

8

Salomɔɔ yá k̄niɔ (1Kia 9.10-28)

¹ Salomɔɔ Dii kpé ń azia kpéo dò w̄e baos. A gbɛa ² à w̄éle p̄o Hilaũ kpàwaɔ kèke kàle, ɔ a kpà Isailiɔwa, aa z̄leu. ³ A gè ń z̄io Amata Zoba, ɔ a sí. ⁴ A Tamɔɔ p̄o kú guwaiwaiu kèke kàle lɔ ń k̄sũakalɛw̄ele p̄o a kàle Amata bùsuuɔ. ⁵ A Betoloni Musu ń Betoloni Z̄ileo kèke kàle w̄éle bíideɔ ũ. Bíipio b̄ole gbɔɔ ń gbáaɔ ví. ⁶ Maa a kè Baalata ń w̄éle p̄o a k̄sũa káleuɔ p̄ii ń w̄éle p̄o aà s̄goɔ kuuɔ. Kpé p̄o a ye dɔ Yelusaleũ ń Libão ń bùsu p̄o àle kiblewàɔ p̄ii, a dò.

⁷ Bui p̄o de Isaili ũoɔ: Itio, Amoleɔ, Pelizio, Ivio ń Yebusi k̄naɔ p̄ii, ⁸ gbé p̄o Isailiɔ i ń midɛoɔ, an bui p̄o ḡò ń bùsupio ɔ Salomɔɔ ń dá zɔzi, ɔ aaiɔ z̄ike maa e ń a gbão. ⁹ I Isailiɔ da zɔz̄ipiuo. Ampio ɔ à ń díle a z̄iḡɔ ń a k̄ia deɔ ń a gb̄éɔ d̄baanaɔ ń a z̄ikas̄godeɔ ń a s̄deɔ ũ. ¹⁰ An gb̄éɔ mé z̄i p̄o kí Salomɔɔ lé kepi gb̄ez̄oɔ ũ lɔ, aa gb̄eɔn òaa do ń blakwioe.

¹¹ Salomɔɔ b̄ò Davidi w̄éleu ń a nɔ Falaɔɔ nenɔeo, à m̄daanɔ kpé p̄o a d̄òeu, asa à mè: Ma napi a e àɔ ku Isailiɔ kí Davidi beo, asa gu p̄o Dii kpagolo ḡeu a kua adoaɛ. ¹² Salomɔɔ ìɔ sa p̄o w̄i a p̄o káteu à tékũ o Dii gbagbak̄i p̄o a b̄ò Dii kpé bilandaa kp̄elɛwa. ¹³ Iɔ o lá gu lé dɔ lá M̄izi díle wà owa ń kámaboḡozi p̄o ń m̄o dafu p̄o ń dikpe mèn àaɔ p̄o w̄i ke w̄é ń w̄eo p̄o, Kàaso dikpe ń P̄okeke dikpeo ń Lákp̄edɔa

dikpɛo.* Maa à Dii kpé yáò kè lá à kùwa. ¹⁴ A sa'on gálìò dīlɛdīlɛ baade n̄ a zìo lá a mae Davidi òwa. A Levii bui k̄n̄iò dīlɛdīlɛ l̄ò, an gb̄ɛo lí d̄oaa n̄ Dii táasilɛao, an gb̄ɛo lí d̄ò sa'onaoɛ n̄ zì p̄ó aalɛ kɛ lá gu lé d̄o. A n̄ gb̄ɛo dīlɛ b̄íib̄oɛd̄ɔanao ù ḡã n̄ ḡão, b̄oɛ n̄ b̄oɛo, asa màa Lua gb̄é Davidi ò. ¹⁵ Sa'onao n̄ Levii bui i b̄ò yá p̄ó kí dīlɛn̄é kɛo, baa làasi yá. ¹⁶ Wà zì p̄ó Salom̄oò d̄an̄é kè píiɛ, za ḡoò p̄ó wà Dii kpé é kp̄alɛ e wà gè a m̄id̄eò. Maa wà Dii kpé d̄ò wa làa.

¹⁷ Kí Salom̄oò gè Eziōgɛbɛɛ n̄ Elatao Edoũ bùsuu ísia saɛ. ¹⁸ Hilaũ a gode p̄ó ísia d̄ò z̄ìwà n̄ ḡó'ilenao, ò aa dà ísiaa s̄anu n̄ Salom̄oò gb̄é. Aa gè Ofii aa vua n̄aa we t̄onu ḡeò n̄ m̄endoo, ò aa s̄uò kí Salom̄oòɛ.

9

Seba bùsu n̄ɛ kia m̄oɔ Salom̄oò gwai (1Kia 10.1-13)

¹ Ké Seba bùsu n̄ɛ k̄ia* Salom̄oò bao mà, ò à m̄ò aà léi à gwa Yelusaleũ n̄ yá z̄ì'ũ laawào. A kà n̄ a ìwao dasidasi n̄ p̄ó ḡinanao n̄ vuo z̄òz̄ò n̄ gbè bɛɛɛde p̄ó yiongo seao, ò à gè Salom̄oò k̄ii à yá p̄ó kú a n̄sɛ guu faai b̄oààn̄o píi. ² Salom̄oò yá p̄ó a làwao b̄oòlɛkèè píi. A kee poloa i aà fuo. ³ Ké n̄ɛ kíapi Salom̄oò òn̄oyã mà, mé à kpé p̄ó a d̄ò ⁴ n̄ blɛ p̄ó ì bleo n̄ aà ìwao gweao n̄ aà bɛ z̄ikenao kuao n̄ n̄ p̄okasao n̄ v̄ɛb̄olenao n̄ n̄ p̄okasao n̄ sa p̄ó a ò Dii uao, yápi d̄ìwà, ò aà lé ḡò ɛlɛa. ⁵ Ō a ò k̄iɛ: N yãkeao n̄ n̄ òn̄o bao p̄ó má mà za ma bùsuoá síanaɛ. ⁶ Mi n̄ yápiò sio e ma gɛ kaò la, tia ò ma weslɛ sa. Wi n̄ òn̄o z̄ò yã'omɛɛ

* **8:13** B̄oa 23.14-17 * **9:1** Mat 12.42

píio fá! N de lá ma n bao màa. ⁷ Minadeon n gbéú ũ, n ìwa pò aaiò kunno gòopii aai swádo n ònyáio!
⁸ Wà Dii n Lua sáaukpa, asa n yá kàaàguε, ò à n kpa kpala pò a ðileu kía ũ. Ké n Lua ye Isailiozi, Ìo zéíno gòopii yá mé tò à n kpa ní kía ũ, ké ñ yágògòné a zéwa.
⁹ Ǿ à kía gbà vua tónu síio ní pò gínanao dasidasi ní gbè beedeo. Pó gínana pò à kí Salomoo gbàpio zò, gbèe i moòè à kà màa lo.

¹⁰ Hilaũ gó'ílèna pò sù ní Ofio ní vuaoo sù ní lí beedeo maamaa ní gbè beedeo lo. ¹¹ Kí Dii kpé ní azia kpéo pò kèò, mé à moona ní kúuo kèò lèsinaone lo. Wi mós ní lípi buio à kà màa lo, wi wesiε beewa lo e gbã.

¹² Pó pò Seba bùsu nœ kía yei, a gbèa kí Salomooa, ò à aà gbà. A gbadaè de pò pò à mòœa. Ǿ nœpi èa tà a bùsuu ní a ìwaoo.

Salomoo àizεo
(1Kia 10.14-25, 11.41-43)

¹³ Vua pò Salomoo Ìo e wē ní wēoo Ì ka tónu bao ní àaò, ¹⁴ falu pò tagenaó ní laatanaó Ì bòè bàasi. Laalubu kíaó ní bùsu gbãadeo Ì moè ní vuaó ní ánusuo lo. ¹⁵ A sèngbao zòoo kè ní vua pò wa gbègbèo mèn òaa do, an baade gbia kiloo àa'aaò ní kínioε. ¹⁶ A sèngbao nénao kèò lo, an baade gbia ye kai kiloo plapla. A sèngbaopio kàε kpé pò wí me Libā Líkpεu. ¹⁷ Kí a kiblekila zòoo kè ní wesa swaao, ò à vua tētēε kùlèwà. ¹⁸ Kílapi dedekii vī, a gbápekíio sooloε, mé à gbadibo kè kílapiwa ní vuaó. A gàsídikíio vī, nòomusu pò wa kèò zεzε gàsídikíipio saε. ¹⁹ Nòomusu keapio zεzε gbápekíipioa plapla oplaai ní zεεo, apii kè kuεpla. Wi kílapi taa ke bùsueu yāao. ²⁰ Kí Salomoo imibooá vuaε píi. Kpé

pó wĩ me Libā Líkpe póc píaá vua tēetēēē, ánuṣu pōe ku weo, asa wĩli ánuṣu dile pōe ũ Salomōō gōōō.

²¹ Kí ísia gó'ílenāō ɪō daa ísiaa ní Hilaũ gbéō. Wè àaō ní wè àaō ɔ̄ aaɪō su ní vuao ní ánuṣuo ní wesa swaao ní gbaũō ní bā bui maaō. ²² Kí Salomōō àizēē ní a ɔ̄nōō zōō de dúnia kíāō póa píi. ²³ Dúnia kíāō zewèēle píi wà wesi Salomōōle, wĩ swáse ɔ̄nōō póc Lua dàè aà sōuzi. ²⁴ Wè ní wēō wĩō mōè baade ní a gbaō: Anusu póc, vua póc, ulaō, gōkebōō, póc gīnanaō, sōō ní a baonaō.

²⁵ Salomōō s̄́ póc ɪ gó gáleo kēē àaasōōō leē síiōē (4.000), a póc wĩ dikpēō s̄́ àaasōōō leē kuepla (12.000). Aa ku s̄́go wéleo guu ní aà be Yelusaleũō. ²⁶ Sea za Uflatai ní Filitē bùsuo e à gè pè Egipi bùsu léwa, ɔ̄me bùsupiōō píi kíā ũ.† ²⁷ Kí tò ánuṣu di Yelusaleũ lán gbewa, mé sēde lí póc wà kpēdòō dasi lán bèle líwa sēu. ²⁸ Salomōō s̄́piōō bō Egipi‡ ní bùsu páleōē.

²⁹ Yá póc Salomōō kè za a daaleawa e a midēawa kīni kú ānabi Natā taalau ní Silo gbé Ahia ānabikelao ní gu'ena Ido wépungu póc a è Neba né Yelobaũ yá musu láo. ³⁰ Salomōō mé Isaili buiō píi kíā ũ Yelusaleũ e wè bla. ³¹ Ké à gà, wà aà v̄i a mae Davidi wéleu, ɔ̄ aà né Lōbōaũ z̄̀le aà gbēu.

10

*Isailiō bōa Lōbōaũ kpē
(1Kia 12.1-24)*

† 9:26 Daa 15.18 ‡ 9:28 Iko 17.16

¹ Lɔbɔaũ gè Sikɛũ, asa wekii Isaili bui pii gèu àà kpáí kpalau. ² Ké Nɛba né Yeloboaũ a baomà, à sù ní Egipio. Wekii a kuu za gɔɔ pɔ à tilè Salomɔɔɛ. ³ Wà àà sɛsi, ɔ à gè Lɔbɔaũ lè ní Isaili buiɔ pii aa òè: ⁴ N mae zɛ gbãa dàwɛɛ pãsipãsí. Mpi sɔ, zɛ gbãa ní aso gbia pɔ a diwɛɛpio lao, wí misiilɛɛ. ⁵ ɔ a wèmá à mè: E gɔɔ àaɔ, í ɛa mɔ. ɔ aa tà.

⁶ Kí Lɔbɔaũ yápi kpàɛ gbɛzɔɔ pɔ aa de a mae Salomɔɔ iwa ũ gɛzi à mè: Yá kpele á è a maa mà a zá sí gbɛpiɔwai? ⁷ ɔ aa wèwà aa mè: Tó n maakèné, n yá a kángu. Tó n yãmaa zãsimá, aaɔ de n zòblenɔ ũ gɔɔpiiɛ. ⁸ ɔ Lɔbɔaũ gí gbɛzɔɔpiɔ ledama mai, à gè yápi kpàɛ a iwa èwaaso pɔ aa nɛblè sãnuɔ gɛzi. ⁹ A ní lá à mè: Gbɛ pɔ aa òmɛɛ mà zɛ gbãa pɔ ma mae dànɛ laonɛpiɔ, yá kpele á è a maa wà a zãsimái? ¹⁰ ɔ èwaasopiɔ wèwà wà mè: Gbɛ pɔ aa ònɛ n mae aso gbia dɛnɛ, laonɛpiɔ, oné n ɔnɛnzãna gèele de n mae gbɔua. ¹¹ N mae aso gbia dɛnɛ, mpi sɔ níyɔ asopi káfinɛɛ. N mae ní wetà ní flão, kási flàala ledɛ ɔ níyɔ ní wetãò. ¹² A gɔɔ àaɔde zɛ Yeloboaũ ní Isailiɔ èa mò Lɔbɔaũ lè nípii, lá a ònɛ à mè aa ɛa mɔ gɔɔ àaɔ gbɛawa. ¹³ ɔ kí gí gbɛzɔɔ ledama mai, à yãpãsí ònɛ. ¹⁴ A ònɛ lá èwaasoɔ ledàwawa à mè: Aso gbia ma mae dié, mapi sɔ má asopi káfiéɛ. Flã ɔ ma mae á wetãò, mapi sɔ, flàala ledɛ ɔ má á wetãò. ¹⁵ Beewa kí i Isailiɔ yãmao, asa yápi bò Lua kíiɛ, ké yá pɔ a dà ãnabi Ahia, Silo gbɛɛ, a ò Nɛba né Yeloboaũ e kɛ yáí.

¹⁶ Ké Isailiɔ è kí gí ní yãmai, aa òè:
Wá bàa kú ní Davidioo,

wá lé kú Yese né yáuo,
 á Isailiò, á baade tá a be!*

Davidi buiò, à laaidò á bewa!
 Ɔ Isailipio tà ní be. ¹⁷ Isaili pò kú Yuda wéle guuo
 ɔ Lɔboau gò ní kía ũ ntēe. ¹⁸ Kí Lɔboau zɔɔ gbɛzɔɔ
 Adonilaũ zì Isailiowa, ɔ aa aà pàpa ní gbɛo wa dè.
 Ɔ kí Lɔboau fɛle ní wāao, à sɪ a sògo guu à bàalè tà
 Yelusaleũ. ¹⁹ Beewa Isailiò gĩ Davidi buiozi e ní a
 gbāo.

11

¹ Ké Lɔboau kà Yelusaleũ, à Yudaɔ kàaa ní
 Bɛyāmeɛ buiò. Zigɔpio gbɛɔn ɔaasɔɔɔo lɛɛ ɔaa do
 baosaie (180.000). Ɔ aale gé zíkai ní Isailiò, ké aa
 e Lɔboau kpa kpalapiu ɔ. ² Ɔ Dii yā'ò Lua gbé
 Semaiæ à mè: ³ O Yudaɔ kí Salomɔɔ né Lɔboauɛ ní
 Isaili pò kú Yuda bùsuu ní Bɛyāmeɛ bùsuoɔne ⁴ ma
 Dii ma mè aasu gé zíkai ní ní gbé Isailiò. An baade
 tá a be, asa yá pò kèpi bò ma kíie. Ɔ aa yá pò Dii òné
 mà aa tà, aai gé Yeloboaũwa ní zìo ɔo.

Lɔboau gbāakāfia Yudaɔne

⁵ Lɔboau ɔ ku Yelusaleũ, ɔ à bíibò Yuda bùsu
 wéleɔzi:

⁶ Beteleũ, Etaũ, Tekoa,

⁷ Bezuu, Soko, Adulaũ,

⁸ Gata, Malesa, Zifi,

⁹ Adolaiũ, Lakisi, Azeka,

¹⁰ Zola, Ayaloni ní Heblɔo.

Wéle bíide pò kú Yuda bùsuu ní Bɛyāmeɛ bùsuoɔn
 we. ¹¹ A gbāa kǎfi wélepioɔne, à zigɔ dɔaanaɔ kàleu ní

* **10:16** 2Sam 20.1

poblea kùsũao ní nísio ní wěeo. ¹²A sèngbaoᵛ ní s̄naᵛ kàlekale wéle ní wéleo píi, à gbãa kãfi wélepione maamaae. Maa Yuda bùsu ní Běyãmee bùsuo deò aà pò ũ.

¹³Sa'ona ní Levii bui k̄ini pò kú Isaili bùsu gupiiuᵛ zèaàᵛ. ¹⁴Levii buiᵛ ní dá dá k̄e k̄iᵛ ní ní wéleo tò we aa sù Yuda bùsu ní Yelusaleũᵛ, asa Yeloboaū ní a buiᵛ i weiné aᵛ de Dii gbàgbanaᵛ ũ bo. ¹⁵Gbēpãleo ᵛ à ní díle gule sí pò a bòᵛ gbàgbanaᵛ ũ aa sa'o tãᵛwa ní gáaena pò a píᵛ. ¹⁶Isaili bui píi gbé pò aa zèò ní s̄u wà Dii Isailiᵛ Lua k̄i w̄e leo p̄le ní zi Yelusaleũ, ké aa e Dii ní deziᵛ Lua gbagba yáí. ¹⁷Aa Yuda bùsu zèdᵛ, aa Salomᵛᵛo né Lᵛᵛᵛaū gbà gbãa w̄e àaᵛ, ké aa Davidi ní Salomᵛᵛo tufasè yáí.

Lᵛᵛᵛaū daeᵛ

¹⁸Lᵛᵛᵛaū Yelimo né Maalata, Davidi t̄ũna s̄e nᵛ ũ. Aà da t̄n Abihaili, Eliabu né, Yese t̄ũnae. ¹⁹Negᵛᵛe pò a ìaàᵛᵛn ke: Yeusi, Semalia ní Zahaũᵛ. ²⁰Maalata gb̄ea ᵛ à Abisaloũ t̄ũna Maaka s̄e, ᵛ à Abia ní Ataio ní Zizao ní Selomio ìò. ²¹Lᵛᵛᵛaū ye Abisaloũ né Maakapizi de a nᵛ k̄iniᵛ ní nᵛ pò i m̄es̄edilenéᵛᵛa píi. A nᵛs̄e bao plasaie, nᵛ pò i m̄es̄edilenéᵛᵛ s̄ᵛ bàaᵛ. A negᵛᵛe i baakwi plasaie, nenᵛᵛeᵛ s̄ᵛ bàaᵛ.

²²Lᵛᵛᵛaū díle Maaka né Abia mé aᵛ de k̄ia ũ aà gb̄éᵛ guu, ké aà z̄le a gb̄eu yáí. ²³A ñnᵛᵛᵛᵛp̄le a negᵛᵛe k̄inipione, à ní díledile wéle b̄iide pò kú Yuda bùsu ní Běyãmee bùsuoᵛ guu píi. A kùsũak̄ené maamaa, mé à nᵛs̄es̄ené dasidasi.

12

Sisaki léle Yelusaleŭwa (1Kia 14.25-31)

¹ Ké Lɔbɔaũ zɪnapèle kpalau mé à gbãakù, à pãkpà Dii ikoyãi, aàpi n̄ a gbéó píi. ² Kí Lɔbɔaũ kpalablea wè sode guu ò Egipiò kí Sisaki mò lèle Yelusaleŭwa, ké aa bò Dii kpe yáí. ³ A mò n̄ sògoò mèn òaa soolo (1.200) n̄ sòdeò gbèon òaasoso leε baaò (60.000). Aà zígò pò baaànò Egipiò lé v̄io n̄ Libiò n̄ Sukiò n̄ Etiopiò. ⁴ A Yuda bùsu wéle bíideò s̄i e à gè pè Yelusaleŭwa.

⁵ Ɔ anabi Semaia mò Lɔbɔaũ n̄ Yudaò kía pò kãaaa Yelusaleŭ Sisaki yáíò lè a ònè: Dii mè a pãkpàazi. Ayãmeto á pãkpaázi s̄ò, í á na Sisakie a ɔz̄í. ⁶ Ɔ Yuda kíaò n̄ kípíò n̄z̄ia bùsa aa mè: Dii maa! ⁷ Ké Dii è aa n̄z̄ia bùsa, à yã'ò Semaiaε à mè: Lá aa n̄z̄ia bùsa, má n̄ midεo, má tó aa bók̄ii e tia. I ke Sisaki sabai ò má me aà pòkūmabòbòmeε Yelusaleŭwao. ⁸ N beeo aa zòbleè, ké aa e zòbleameε d̄òk̄òe n̄ zòblea d̄únia kíaonεo.

⁹ Ké Egipiò kí Sisaki lèle Yelusaleŭwa, à Dii kpé àizεεo n̄ kibε pòò nàaa, à vua sèngbao pò Salomɔɔpíò sèle píi. ¹⁰ Ɔ kí Lɔbɔaũ sèngbaopíò ḡεe pí n̄ m̄ogot̄εo, a nà d̄bai pò aañ a be zé d̄s̄aò d̄baanaonεe n̄ ɔz̄í. ¹¹ Tó kí lé gé Dii ua, d̄baipíò ì geaànò n̄ sèngbaopíò k̄ua. Tó d̄baipíò sù, aai ea kále n̄ kpéu. ¹² Dii pò wèe Lɔbɔaũwa, ké à az̄ia bùsa yáí, ò i aà ke kélekεleo. Yudaò yãeò maa.

¹³ Kí Lɔbɔaũ a gbãa kãfi Yelusaleŭ, aà kpala lé gé. A kpalablè a wè bla n̄ m̄endoode guue, ò à z̄ìle báawa Yelusaleŭ wè ḡεo n̄ plao, wéle pò Dii d̄ile

Isaili bui pii wéleo guu, ké a tó àò kuwà. Lɔbɔaũ da tón Naama, Amɔni buiɛ. ¹⁴A yāvāikè, asa i zed a sɔu à Dii kíi wɛɛleo.

¹⁵Lɔbɔaũ yákeɔ za a daaleawa e a mideawa ku ānabi Semaia taalau ní gu'ena Ido láo. Lɔbɔaũ ní Yeloboauo aaɔ zika ní kɔo gɔɔpiiɛ. ¹⁶Ké Lɔbɔaũ gà, wà aà vī Davidi wéleu, ɔ aà né Abia zòle aà gbɛu.

13

Yudaɔ kí Abia (1Kia 15.1-8)

¹Yeloboau kpalablea wè bao plasaide guu ɔ Abia gò Yudaɔ kía ũ, ²à kè báawa Yelusaleũ wè àaɔɛ. Aà da tón Maaka, Gibɛa gbé Ulieli tɔūnaɛ.

Abia ní Yeloboauo aaɔ zika ní kɔoɛ. ³Abia gè zɔlau ní zígɔ na maaɔ gbɛɔn àaasɔɔo leɛ àaa pla (400.000). ɔ Yeloboau bò zì'ɔpòoaàzi ní gɔsa gbāaɔ gbɛɔn àaasɔɔo leɛ àaa síiɔ (800.000). ⁴ɔ Abia dède Zemalaiũ gbɛ pò kú Eflaiũ bùsu gusiɔsideuwa à mè: Yeloboau ní Isailiɔ pii, à ma yāma. ⁵A dɔ ké Dii Isailiɔ Lua Davidi ní aà buiɔ kpà kpalau aa kible Isailiɔwa gɔɔpiiio lé? Dii bàakuaaàno lé vīo. ⁶N beeo Neba né Yeloboau, Davidi né Salomɔɔ iwae bò a diipi kpɛ. ⁷Gbɛpā giaɔ kàaaaàzi, aa gbāamò Salomɔɔ né Lɔbɔaũɛ gɔɔ pò a de èwaasona ũ, a yáo yáasi dɔo, aà gbāa i ka à gínéo. ⁸Tia kéwa ápiɔ sɔ a zed à gi Davidi bui pò Dii kpà kpala pò a dilɛuɔne. A zígɔɔ dasi maamaa, mé vua gáaena pò Yeloboau píé dii ũ kúánɔ. ⁹A Dii gbàgbana Levii buiɔ ní Levii bui kɔniɔ yà, ɔ a azia sa'onao dilɛ lá buipáleo i kéwa. Gbé pò mò ní gáaenao ní sāsakaɔɔ mèn sopla ɔme i gɔ pò pò de Lua ũo gbàgbana ũ.

10 Wápiò s̄, Dii mé wá Lua ũ, wi p̄ákpaaàzio. Sa'ona pò aaī z̄ike Diieò mé Aalona buiò ũ, ̄ Levii buiò ì d̄n̄le. 11 Aaī sa pò w̄i a pò káteu à tékū o Diiwa lá gu lé d̄o k̄oó n̄ oosio, aaī tulaletikaè téa. Aaī p̄e kále táabūnu gb̄alesaiwa, aaī vua dau filiaò nana oosi n̄ oosio. Wáme wá Dii wá Lua yādileao kūa, ápiò s̄ ̄ a p̄ákpaaàzi. 12 Lua kúwanò wá d̄oana ũ. À gbàgbanaò mé aa z̄ikawii d̄owá n̄ k̄aaepeao. Isailiò, ásu z̄ika n̄ Dii á deziò Luaoo, asa a b̄oánò nao.

13 Yeloboaū z̄iḡs̄o gb̄ae aa b̄ole Yudaòzi n̄ kpe. Aapi n̄ a gb̄éò kú n̄ ae, mé b̄olenapiò kú n̄ kpe. 14 Ké Yudaò lili, ̄ aa è w̄ale sumá kpe n̄ aeo píi, ̄ aa wiilè Diiwa. Sa'onaò lé k̄aaepe, 15 ̄ Abia n̄ Yuda z̄iḡs̄o kúkuakè. Ké aa kúkuakè, ̄ Lua tò aa Yeloboaū n̄ Isaili z̄iḡs̄o fù. 16 Goo pò aale bàalené, ̄ Lua n̄ náné n̄ ozi. 17 ̄ Abia n̄ a gb̄éò Isailiò kè kélékèle, an z̄iḡs̄ na maa pò ḡagaò gb̄eòn òaasòsòo l̄e òaa pla n̄ basòooe (500.000). 18 Yudaò Isailiò bùsa ḡoo bee, aa gb̄aamòné, ké aa s̄okpàle Dii n̄ deziò Luazi yái.

19 Abia p̄ele Yeloboaū z̄iḡs̄ozi, ̄ à n̄ w̄éleò s̄imá, Beteli n̄ Yesanaò n̄ Ef̄n̄oò n̄ z̄ewia pò liaaiò.

20 Yeloboaū i d̄ok̄wa Abia ḡoo b̄o, ̄ Dii aà lè a dè.

21 Abia gb̄aa k̄afi. À n̄oo ḡeò m̄endosaie, aà neḡs̄eò bao n̄ plao, nen̄eò s̄ ḡeò n̄ m̄endoo. 22 Abia yá k̄iniò ku ānabi Ido taalau, yá pò a k̄eò n̄ yá pò a òo píi. 23 Abia ḡa, ̄ wà aà v̄i Davidi w̄éleu, ̄ aà né Asa z̄ìle aà gb̄eu. À ḡoo bùsu ku k̄ilikilie e w̄è kwi.

Yudaᵛ kɪ Asa
(1Kia 15.11-12)

¹ Kí Asa yázede pɔ́ Dii a Lua yei kè. ² A táa sa'okíio gbòò, à gulesí pɔ́ wa bòò dàaí, à gbèpɛɛɔ wíwi, à Asetaati líò zòzò. ³ Ǿ a ò Yudaᵛne aa Dii n̄ deziò Lua kíi wɛɛɛ, aaiò aà ikoyā n̄ aà yādileaᵛ kūa. ⁴ A gulesí pɔ́ wa bò Yuda wéleᵛ guu dàaí, à tulaletikateakíio gbòò, ɔ́ bùsu gò dɔdɔa aà gɔɔ. ⁵ Ké bùsu gò dɔdɔa màa, ɔ́ à Yuda bùsu wéle bíideᵛ kèkè kàle. Gbèe i zíkàaàno gɔɔ beeo, asa Dii tò à íampakíi èe. ⁶ A ò Yudaᵛne: Bùsu da wá pɔ́ ũ gbā, asa wa Dii wá Lua kíi wèɛɛɛ. Wà wélepiò keke kále, wí bíi liai n̄ gugwakíi lesíò a musu n̄ bɔle gbaᵛ n̄ a gbáao. Wa aà kíi wèɛɛɛ, ɔ́ a tò wa íampakíi è gupíiu. Ǿ aa wélepiò kèke kàle, aale namableu.

⁷ Kí Asa Yuda zígɔᵛ ví gbèon òaasɔᵛo leɛ òaa do n̄ basɔᵛo (300.000), baade n̄ a sèngbao zɔᵛo n̄ a sɔnao. A Bèyāmɛɛ buio ví zígɔᵛ ũ lo gbèon òaasɔᵛo leɛ òaa do n̄ basiiᵛo (280.000), baade n̄ a sèngbao nénao n̄ a sáo. Ampii gɔsa gbāaᵛne.

⁸ Etiopi gbé Zela bò lé mó n̄ zígɔ́ gbèon miliᵛ doo (1.000.000) n̄ śgɔᵛ mèn òaa do n̄ basɔᵛo (300), aa mò e Malesa. ⁹ Kí Asa bò gè daiaàɛ, ɔ́ aa zí'òpòokíi Zefata guzuleu Malesa sae. ¹⁰ Ǿ kí Asa lezù Dii a Luazi à mè: Dii, gbèe muaanno à dɔ gbāasaidele gbāade wáao. Dii wá Lua, dɔwáɛ, asa n̄mɛ wa sòkpàlenzi. Wa mɔ zíkai n̄ gbé dasidasie beeo n̄ n̄ tóe. Dii, n̄mɛ n̄ wá Lua ũ, n̄su to gbènazina gbāamᵛneo.

¹¹ Ǿ Dii tò Asa n̄ Yudaᵛ Etiopiò fù. Ké aale bàale,
¹² ɔ́ Asa n̄ a zígɔᵛ pèamá e Gelaa. Aa Etiopipiò dèdè

dasidasi, ̄ an gbé pó ḡo i f̄ f̄l̄r̄n̄o lo, asa Dii ní a z̄iḡo ní t̄ōōmpāe. ̄ Yudāo ní p̄ōo nàaa dúudu. 13 Aa l̄e w̄éle p̄ōo liaa Gelaazīwa, asa Dii tò v̄ia w̄élep̄idēo k̄ù, ̄ Yudāo w̄élep̄io p̄ōo nàaa píi, asa w̄élep̄io p̄ōo dasi. 14 Aa l̄e p̄ōd̄anāo b̄ōōwa lo, ̄ aa ní s̄āo ní ní yiongōo nàaa t̄āo Yelusaleũ.

15

Kí Asa az̄ia kpaa Luawa (1Kia 15.13-16)

1 Lua Nisina d̄ede Odede né Azaliawa, 2 ̄ à b̄ò ḡè dai Asale a d̄è: Kí Asa ní Yudāo ní B̄ȳāmēe buīo, à ma ȳāma ápii. Dii kúán̄o, tó a z̄eān̄o. Tó a aà k̄ii w̄éle, á aà e. Tó a p̄ākp̄aāzi s̄o, a p̄ākp̄āzīe. 3 Isailio ku Lua síande sai a ḡōoplak̄è, sa'on ȳādan̄edēo kuo, ikoȳāo kuo. 4 An taasik̄ea guu aa èa sù Dii ní Luawa, aa aà k̄ii w̄élēe, ̄ aa aà è. 5 Ḡōo bee gea ge sua náai v̄io, dúnia buīo píi kú gili z̄ōo guue. 6 Bui ní buio k̄o t̄ōōmpa, w̄éle ní w̄élēo k̄o d̄ē̄n̄z̄o, ké Lua íad̄amá ní taasi píio ȳái. 7 Apio s̄o à s̄ōd̄ile, ásu tó á ō ḡōo d̄āzio, asa á a ȳākēa asea e.

8 Ké Asa ānabik̄eȳā p̄ōo ānabi Azalia, Odede né ò mà, à s̄ōd̄ile, ̄ à t̄āa p̄ōo kú Yudāo b̄usuú ní B̄ȳāmēe b̄usuōo w̄olewole píi ní p̄ōo p̄ōo kú Eflaiũ b̄usu ḡus̄is̄ide w̄éle p̄ōo a s̄io guuo. A Dii gbagbak̄ii p̄ōo kú Dii kpé bilandaa āe k̄èke, 9 ̄ à Yudāo ní B̄ȳāmēe buīo k̄āaa píi ní Eflaiũ bui p̄ōo m̄ò z̄òle ní guuo ní Manase buīo ní Sim̄eo buīo, asa wa è Dii aà Lua kuān̄ōe, ̄ w̄à b̄òle Isaili b̄usuú dasidasi, w̄à m̄ò n̄àw̄à.

10 Kí Asa kpalablea w̄è ḡē̄ode m̄o āāōde guu ̄ aa k̄āaa Yelusaleũ. 11 Zibeez̄i aa sa'ò Diiwa ní p̄ōo p̄ōo aa

nàaa aa sùdeɔ, zù mèn òaa àaã ní basɔoo (700) ní sãɔ mèn òaasɔsɔoo lɛɛ sopla (7.000). ¹² Aa legbè aa mè wà Dii ní deziɔ Lua kíi wɛɛɛ ní nòsemendoo, ní sɔ ɔ kuwà. ¹³ Gbɛ́ pɔ́ gí Dii Isailiɔ Lua kíi wɛɛɛi à gàɛ, néfɛ́nɛ́nan nò, gbɛ́zɔ́n nò, gɔ́ɛn nò, nɔ́ɛn nò. ¹⁴ Aa lépi gbè Dii ní kɔ́fi gbãao ní pɔ́na wiio ní kàaɛɛɛao ní kuupɛɛaoɛ. ¹⁵ Yuda bùsudeɔ pɔ́ kèna lé pɔ́ wa gbèpi yáí, asa aa lépi gbè ní nòsemendooɛ. Aa aà kíi wèɛɛ ní pɔ́eã, ɔ́ aa aà è, ɔ́ a tò aa íampakíi è gupíiu.

¹⁶ Kí Asa a dazi Maaka bò kíakɛu se, ké à Asetaati lí pɔ́ Lua ye a gíyáio pèlɛ yáí. Kí Asa lípi zò a pàa kélekɛɛ, ɔ́ à tɛsòwà Sedɔ́ guzulɛu. ¹⁷ A azía kpà Diiwa e a wɛ́ni léuɛ, àma i e guleɛí pɔ́ wa bò sa'okíi ũ Isaili bùsuuɔ dàafi píio. ¹⁸ A vua ní ánusuo ní pɔ́pàlɛ pɔ́ aàpi ní a maeo díle Dii pɔ́ ũ sèlɛ kàlɛ Dii kpéu. ¹⁹ Zi kuo e aà kpalablea wè bla sɔosaideu.

16

Kí Asa kpalablea yá gbɛzãɔ (1Kia 15.17-24)

¹ Kí Asa kpalablea wè bla síiɔsaide guu ɔ́ Isailiɔ kí Baasa mò lèlɛ Yuda bùsuwa, ɔ́ àlɛ bíibo Lamai, ké gbèe sulí bɔ́ ge àli gɛ́ Yudaɔ kí Asa bùsuuo yáí. ² ɔ́ kí Asa ánosu ní vua pɔ́ kú Dii kpé làasiuɔ sèlɛ ní pɔ́ pɔ́ kú a bɛ làasiuɔ, à gbɛ́ɔ zìò Sili bùsuu Benadada pɔ́ lé kible Damasiwa à mè: ³ Wà ledoukɛ, lá ma mae ní n maeo kè yáawa. A ánosu ní vuaon kɛ. Ledoú pɔ́ ní ví ní Isailiɔ kí Baasao gboo, i gomala ní a zígɔ́. ⁴ ɔ́ Benadada ledoukè ní Asao, à a zígɔ́ gbàe aa gé lélɛi Isaili wéleɔwa. Aa Iyoni sí ní Dão

ń Abeli Bemaakao ń Nefatali bui wéle pọ wí kùsúa káleuọ píi. ⁵ Ké Baasa a baomà, à bíiboa Lamai tò à kámabò ń zipio. ⁶ Ọ kí Asa mò ń Yudaọ píi, aa Lama gbeyọ ń lí pọ Baasa lé bíibodọ sèlè à gè bíibòð Gẹbai ń Mizipao.

⁷ Zibeezi gu'ena Anani mò Yudaọ kí Asa lè, a òè: Lá n sọkpàlè Silio kíazi, ni sọkpàlè Dii n Luazio, Silio kía zígọọ pílímae. ⁸ Etiopi ń Libiio zígọọ ń ń śsọọ ń sòdeọ dasi fá! Ké n sọkpàlè Diizi, i ń nanen n ọzió lé? ⁹ Asa Dii í wéte dúniazi píie, ké à e gbāa káfi gbé pọ aa rízia nàe a ọzióne. N sọkẹkẹe we fá! Za gbā waọ zikannọe. ¹⁰ Ọ kí Asa pọ pà gu'enapizi à aà dàkpẹu, ké aà za fẹaazi yá pọ a ò yáí. Gọọpi kí Asa wétẹamò gbéọne maamaae.

¹¹ Kí Asa yákeọ ku Yudaọ ń Isaili kíaọ ladau za a daaleawa e a midẹawa. ¹² Aà kpalablea wè bla mèn dosaide guu ọ gyā aà lè a gbálaọwa. Aà gyāpi pāsí, āma i Dii kíi wẹleọ, sema esedeọ. ¹³ Aà kpalablea wè bla ń mèn doode guu ọ à gà. ¹⁴ Wà aà ge wùle wùlekíi pọ wà pọ gínana bui píi ń tulaleti bui yāaleọ wíawa, ọ wà aà vẹ mia pọ wa yèè Davidi wéleu. Wà té zọọ kà, wà pọpio kàu aà gè kpelaa yáí.

17

Yudaọ kí Yosafa

¹ Aà né Yosafa zòlè aà gbeyu, ọ à sọkẹ Isailio yá musu. ² A zígọọ kàlekale Yuda bùsu wéle bíideọ guu píi, mé à gudǎakíio dīlédilè Yuda bùsuu ń Eflaiú bui wéle pọ aà mae kí Asa sí. ³ Dii kuaànọ, asa à Dii zé sè lá a dezi Davidi sè káauwae, i táaọ kíi wẹleọ. ⁴ A a

mae Lua kíi wèele, a aà yādileao kūa, i Isailio ÷lese. 5 Dii tò à zínapèle kpalau, 5 Yudaο gbadàè mípii, aà àizeeο ní aà gawio zō. 6 Aà mi daa ía Dii yá musu, 5 à gulefí pó wa bò Yuda bùsuuo dàaí, à Asetaati lipelo zōzō.

7 Aà kpalablea wè àaōde guu 5 à a íwaε beeo gbàe yādadainé Yuda wéleo guu: Benaili, Obadia, Zakali, Netaneli ní Mikaiào. 8 Levii buie beeo kú ní guu: Semaia, Netania, Zebadia, Asaeli, Semilamο, Yonataa, Adonia, Tobia ní Tobadoniao. N sa'onae beeo lo: Elisama ní Yolaūo. 9 Aa Dii ikoyá lá sè aa gè Yuda bùsu wéleo kèeleò píi, aa yādadaoné. 10 Ǿ vía bùsu pó liaa Yuda bùsuzio deo kùkū Dii yá musu píi, aai fele Yosafawa ní zioo. 11 Filitēo m̀ aà gbà ánuusu, mé Laalubuo m̀ è ní sāsakaο m̀ èn òaasοsο leε soplá ní òaa àaō ní basοο (7.700) ní blesanaο m̀ èn òaasοsο leε soplá ní òaa àaō ní basοο (7.700).

12 Yosafa lé káfi, aà gwea lé dede. A zegikii gbāoò bò, à kūsūakalewéleo kàle Yuda bùsu. 13 A zí zō kè Yuda wéleo guu, mé a zígō gōsa gbāoò ví Yelusaleū. 14 Wà zígōpio nàò an deziò uawaε. Yuda zígō dōaanaon ke: Adena ní a zígō gbēon òaasοsο leε òaa do ní basοο (300.000). 15 A gbēa Yohanani ní a zígō gbēon òaasοsο leε òaa do ní basiišo (280.000). 16 A gbēa Amasia, Zikeli né pó d̀òaa azía kpà Diiwa ní a zígō gbēon òaasοsο leε òaa do (200.000). 17 Bēyāmεε bui negōna Eliada ní a zígō gbēon òaasοsο leε òaa do (200.000), baade ní a sáo ní a sēngbaoo. 18 A gbēa Yozaba ní a zígō gbēon òaasοsο leε òaa do baosai (180.000), baade ní a gōkebo.

19 Dɔaanapio ku kía iwao guue, gbé pɔ kía ní díle Yuda búsu wéle bíideɔ guuɔ bàasi.

18

Anabi Mise yá pɔ a su oa Ahabue (1Kia 22.1-28)

1 Yosafa àizeeɔ ní aà gawio zɔɔ, ɔ à Ahabu nenɔe sè a née. 2 Gɔɔpla gbɛa à gè Ahabu gwai Samali. ɔ Ahabu sãɔ ní zuɔ dèdèè dasidasi ní gbé pɔ aa kuaànoɔ, à nàewà aà ge léle Lamɔtu Galadawa. 3 Ahabu Yosafa là à mè: Nyɔ gemanɔ ziu Lamɔtu Galadao lé? Yosafa wèwà à mè: Wá doue, ma gbéá n gbéne. Wá genno ziu. 4 ɔ à èa mè: Dii la gia. 5 Isailio kíapi ānabi egenao káaa gbéon àaa pla, ɔ à ní lá à mè: Wá gé ziu Lamɔtu Galadadeɔwa yà, ge wà kámaboɛ? Aa wèwà aa mè: Gé! Lua a ní nanɛ n ɔzi. 6 ɔ Yosafa mè: Dii ānabi ku la wà aà laoa? 7 Isailio kía wèwà à mè: Gɔee ku lo, wì meè Mise, Imela née. A fɔ yágbɛawɛe Diiwa fá, āma má yeaàzi no, asa ìli àsi maa omɛe ziio, sema a bèe. ɔ Yosafa mè: Nsu o màao kí! 8 ɔ Isailio kía a iwao do sisi à mè: Ge n Imela né Mise sisi aà mo kpakpa.

9 Isailio kía ní Yudaɔ kí Yosafao baade a kible'ula daa, aa zɔlea ní báaɔwa pɔwengbéze pɔ kú Samali bíibole sae, ɔ ānabi egenapio lé yáyaaa'o ní ae. 10 Kenaana né Zedekia mo pí lán kóbaɔwa à mè: Dii mè kóbae bee níyɔ Silio zɔzɔð n ní dedeð pii. 11 ɔ ānabipio lé yá dou o nípii aale me: Ge n léle Lamɔtu Galadawa, níyɔ fuao. Dii ní nánɛ n ɔzi. 12 Gbé pɔ gè Mise sísi o: Anabi dāɔ lé kè doue laɔ! Asi maa aale o kía. Yá doupi o sɔ. Asi maa oè. 13 ɔ Mise mè: N Dii kuaɔ, yá pɔ Lua ò, bee ɔ má o.

14 Ké à kà, kí aà là à m̀: Mise, wà gé z̄i Luam̄tu Galadadeɔwa yà, ge wà kámaboε? A wèwà à m̀: Ge ñ lélewà me! Nyɔ̄ fuao. Lua ní náne n ɔz̄iε. 15 Ǿ kí òè: Gẽn ūma ní ye mà onε, r̄su εεtomεεo ni? S̄iana o ní Diio. 16 Ǿ Mise m̀: Ma Isailiɔ è fáaaa s̄is̄iɔ p̄leu lán s̄á p̄ó d̄ána v̄ioɔwa.* Ǿ Dii òmεε, gbépiɔ d̄oana v̄io, an baade tá a be ní a aafiao. 17 Ǿ Isailiɔ k̄ia ò Yosafae: Ni ma we ya? Mi onε ìli àsi maa omεεo, sema a b̄εεo lò?

18 Ǿ Mise èa m̀: Dii ȳama! Ma Dii è z̄l̄εa báawa,† luabe gbé dasiɔ z̄εa aà saε ɔplaaí ní z̄εiio.‡ 19 Ǿ Dii m̀: Déme a e k̄ɔnikεmεε Ahabue aà gé lélei Lam̄tu Galadawa, i ga wei? Wáanε ò kéwa, loot̄ ò kéwa, 20 ɔ̄ nis̄inae b̄ò m̀ z̄è Dii ae à m̀: Má ge k̄ɔnikεè. Ǿ Dii aà là à m̀: Nyɔ̄ ke kpelewa ni? 21 Ǿ a wèwà à m̀: Má ge soso ka aà ānabiɔne ní léu nis̄in εede ūε. § Ǿ Dii m̀: Nyɔ̄ f̄ k̄ɔnikεè, níyɔ̄ fuao. Ge ñ ke màa. 22 Màa nis̄in εedeπi s̄òso k̄a n ānabiε beeɔne ní léu, k̄asi s̄ò àsi b̄εε ɔ̄ Dii ò n yá musu. 23 Ǿ Kenaana né Zedekia gè Mise s̄ankε à m̀: Zé kpele Dii Nis̄ina s̄è à gòà à gè ȳá'ònei? 24 Ǿ Mise wèwà à m̀: Goo p̄ó n ge ulei kp̄éu kpea, níyɔ̄ z̄épi d̄ó. 25 Ǿ Isailiɔ k̄ia m̀: A Mise k̄u taò w̄éle kí Am̄o ní ma né Yoasio k̄íi. 26 A oné ma m̀ aa aà dakp̄eu. Aasu p̄ɔε kpawào, sema p̄εε ní io e mà ge suò aafia. 27 Mise m̀: Tó n su aafia, Dii mé i dameε má òneo. Ǿ Mise èa m̀: A baade píi ma yápi màò lò?

Ahabu gaa Lam̄tu Galada
(1Kia 22.29-35)

* 18:16 Nao 27.17 † 18:18 Isa 6.1 ‡ 18:18 Yob 1.6 § 18:21 2Tes 2.11-12

28 Isailio kía ní Yudaᵛ kí Yosafao gè Lamᵛtu Gal-ada. 29 Ǿ Isailio kía ò Yosafae: Má azía lilεε, mí si ziu. Mpi sᵛ ñyᵛ ku la ní n kible'ulao daa. Ǿ Isailio kía azía lilε à sᵛ ziu. 30 A mᵛ lè Silio kía ò a sᵛgo dᵛaananaᵛne à mè: Asu gbēe wε zᵛpiuo, néfēnena ge gbēzᵛᵛ, sema Isailio kía ado. 31 Ké sᵛgo dᵛaanapio Yosafa è, aale e Isailio kíaε. Ké aa sùwà, ᵛ Yosafa wiilè, ᵛ Dii dᵛaàle a tò aa gòààla. 32 Asa ké aa è Isailio kía no, ᵛ aa àà tò we.

33 Gbēe ka tᵛ Isailioᵛgu pā yái, ᵛ à gè Isailio kíapi pà à gè aà mò ula pεεkᵛio zānguo. A ò a sᵛgobaanae: Leliaa wà bᵛ ziu, ma ke'iaε we. 34 Zipi gbāakù gᵛᵛ bee, mé Isailio kíapi zεa a sᵛgo guu à dᵛdiwà, aà aε dᵛa Silioᵛwa e oosi. Ké íatē gè kpéu, ᵛ à gà.

19

1 Ké Yudaᵛ kí Yosafa lé su a be Yelusaleü aafia, 2 gu'ena Yehu, Anani né bᵛ gè daiaàle, a òè: N dᵛa gbēváiᵛle maaa? N yea gbé pᵛ za Diiguᵛzi maaa? A yái Dii pᵛ fēanzi. 3 N beeo à yāmaa èma lᵛ, ké n zεᵛ ñ a kᵛi wεεle, ᵛ n wá bùsu Asetaati lipεεᵛ zᵛzᵛ.

Yosafa yákpalekenaᵛ diledileá

4 Yosafa íᵛ ku Yelusaleü, āma íᵛ be gbéᵛ guu za Beeseba e Eflaiü bùsu gusísídeue, a tò gbéᵛ èa sù Dii ní deziᵛ Luawa. 5 A yákpalekenaᵛ diledile Yuda bùsu wéle bíideᵛ guu. 6 A òné: A laaidᵛ yá pᵛ ále kewá, asa i ke gbēnazína ále keèᵛ, Diiε. Aᵛ kúánᵛ á yágᵛgᵛane guue. 7 Aliᵛ Dii vᵛa vᵛ. A laaika! Dii wá Lua lí yāfaasai keᵛ, ìli gbé zāboo, ìli gbagusaesio.

⁸ Yosafa Levii buieɔ ní sa'onaeɔ ní Isaili uabeleeɔ dīle Yelusaleũ Dii yákpalekenaeɔ ũ aas lekpaasɔ bɔaa. ɔ aa ku Yelusaleũ. ⁹ A yádilené à mè: Aɔ Dii vía ví, í zíkèè ní náaio ní nòsemendoo. ¹⁰ Tó á gbé pɔ kú ní wéleɔ guuɔ mɔwá ní yáo, gbēdeɔ yá ge ikoyá pālen nò, yádilea ge ɔtondɔkíi ge yádilenen nò, àli ledamá, ké aasu tàaeke Diiɛ, i pɔkūmabɔbɔwá ní á gbéɔo yáí. Aɔ ke màa, ké ásu duunakeo yáí. ¹¹ Sa'onkia Amalia mé á gbēzɔo ũ Dii yápii musu. Isimaela né Zebadia, Yudaɔ gbēzɔo mé á gbēzɔo ũ kí yá musu. Levii buiɔ mé á lakēnao ũ. A sɔdile àɔ zíkè yápiɔwa, Dii iɔ kú ní gbēmaaɔɛ.

20

Yosafa ziblea Mɔabuɔwa

¹ Bee gbɛa Mɔabuɔ ní Amɔniɔ ní Mɛu buieɔ mò zíkai ní Yosafao. ² Wà mò wa ò Yosafae: Zigɔ dasiɔ bò Èdɔũ bùsuu Isida Wiside baale, aale mɔ zíkainno. Aa kà Asasɔ Tamaa kò. ɔme Engedi ũ. ³ Vía Yosafa kù, ɔ à zèò à donle gbɛa Diiwa, ɔ à gɔɔdīle Yudaɔne aa lɛye m̄pii. ⁴ ɔ Yudaɔ kàaa donle gbɛaa Diiwa yáí. Aa bò Yuda bùsu wéle píi guu aa mò aà kíi weleli. ⁵ Yosafa fèle zè Yelusaleũdeɔ ní Yuda pɔ káaaa Dii ua dafu guuɔ kpɛele ⁶ à mè: Dii wá deziɔ Lua, Lua Musuden n ũo lò? Niɔ kible bui pii bùsuwa. Gbãa ní ikoo ku n ɔziɛ, gbēe lí fɔ kpàneo. ⁷ Wá Lua, n gbé pɔ kú yãa bùsue beeuɔ yà n gbé Isailiɔne, ɔ ní kpà n gbēna Ablahaũ* buipiɔwa e gɔɔpii. ⁸ Wá kú a guu, wa kpéɛ bee dɔune wa mè, ⁹ tó ní tò músi wá lé, ké

* **20:7** Isa 41.8, Zaa 2.23

ńle wá wetā yáí, fēnda ge gagyā ge nɔanan nò, wá ze n ae kpé pò n tó kuwàe bee kpεεε, wí wiilema wá taasikεa guu, ní síwanɔ, ní wá suaba. ¹⁰ Tia kéwa, Amɔniɔ ní Mɔabuɔ ní Sei gbèsisideɔ fɛlewano. Ké Isailiɔ b̀le Egipi, ni we aa l̀le ní b̀usuɔwao, ɔ aa p̀aaléné, aai ní midεo.† ¹¹ Gwa lá aale kεwēε sa, aa mò lé wá yá aale wá b̀le b̀usu pò ní kpàwáu. ¹² Wá Lua, ńyɔ yágɔgɔńno lé? Wápiɔ, wá gbāa v́ zīgɔ dasidasi pò fɛlewáε beeɔ ɔziɔ. Wá d̄s lá wá keo. Wá wé d̄nzi.

¹³ Yudaɔ sí Dii ae we ní ní nɔɔ ní ní néɔ. ¹⁴ Levii né Asafa bui Yaazie, Zakali né, Benaia t̄t̄na, Yeieli síwena, Matania s̄kpaε ku zā guu we, ɔ Dii Nisina d̄d̄εwà ¹⁵ à mè: Kí Yosafa ní Yelusaleũdeɔ ní Yudaɔ píi, à swákpa! Yá pò Dii òén ke: Asu to v́a á k̄uɔ. Asu bílike zīgɔ dasidasipiɔ yá musuo, asa z̄ipi de á yá ũo, Lua yáε. ¹⁶ A gémá zia. Zizi gbεb̀le ɔ aa sé, á ní le guzule léwa b̀aa ní Yelueli gbáao. ¹⁷ I ke á z̄ika we no. A ze t̄εεε, í e lá Dii a á suaba. Yelusaleũdeɔ ní Yudaɔ píi, ásu to v́a á k̄uɔ, ásu bílikeo. A gémá zia, Dii aɔ kúánɔε.‡

¹⁸ Yosafa k̀le à mip̀le, ɔ Yelusaleũdeɔ ní Yudaɔ píi k̀le Diiε aa ẁle ní gbεεu. ¹⁹ ɔ Levii né Keata ní Koleo bui f̀le lé Dii Isailiɔ Lua sáaukpa gbáugbāu.

²⁰ Aa f̀le k̄ɔ káaukaau, ɔ aa Tekoa gbāa zé sè. Ké aale dazeu, ɔ Yosafa mè: Yelusaleũdeɔ ní Yudaɔ, à ma yāma. A Dii á Lua náaikε, í á gba gbāa. A aà ānabiɔ yási, á tá i ke na. ²¹ Ké à lekpaáńno, ɔ à gb̄́ɔ d̄ile aa d̄aa zīgɔɔne, aao lesi Diiε ní ní lousisi ulao daa, aao me:
A Dii sáaukpa,

† 20:10 Iko 2.4-19 ‡ 20:17 Bɔa 14.13-14, Iko 20.1-4

asa aà gbêke láaa vío.

²² Goo pò aa nà lesiawa ní gulakeao ní Dii táasilao, ò Diipi tò Amoniò ní Mòabuò ní Sei gbèsisíde pò aale léle Yuda bùsuwapiò kpàkpakōa, ò zì zòlemá. ²³ O Amoniò ní Mòabuò lèle Sei gbèsisídeowa, ké aa e ní dede míomiò yáí. Ké aa ní dede aa làa, aa líaa ní kōo, aale kō dede. ²⁴ Ké Yudaò kà gugwakii gbáau, ké aa zīgōò kíi gwà, ò aa ní geò è kpále tōole, gbēe i bōo. ²⁵ Yosafa ní a gbéò gè ní pòò naaai, ò aa pòtuoo ní kūsūao ní pòkasaò ní pò bēedeò è zōozōò. Aa nàaa, aai fō sè píio. Aa ní pòò sèle e gōò àaōe, ké a zōò yáí. ²⁶ A gōò síiōde zí aa kàaa Sáaukpaguzuleu, asa wekii aa Dii sáaukpàu. O wí me gupie Sáaukpaguzule e ní a gbāo.

²⁷ Yelusaleūdeò ní Yudaò píi èa lé tá Yelusaleū ní pōnao, Yosafa mé dōaaa, asa Dii tò aa pōnakè ní ibeoo yá musue. ²⁸ Ké aa kà Yelusaleū, aa gè Dii ua ní mōonleao ní domaleao ní kàaepēao. ²⁹ Ké bùsu pii kíaò mà lá Dii zíkà ní Isailiò ibeoo, Lua tò vía ní kú nípii. ³⁰ O Yosafa zōleá báawa yākelesai, aà Lua aà gbà íampakii gupiiu.

Yosafa kpalablea yá gbēzā
(1Kia 22.41-50)

³¹ Lá Yosafa de Yudaò kía ūn we. Aà wè bla sōosaide guu ò à kpalablèu à zòle báawa Yelusaleū wè baasoo. Aà da tón Azuba, Seli née. ³² A zè ní a mae kí Asa yākeao, i pāaleo, à yá pò Dii yei kè. ³³ N beeo i gulefí pò wa bōò daaño. E tia gbéò i ní sō wē ní deziò Luaeo. ³⁴ Yosafa yá kíniò ku Anani né Yehu

yá pó kú Isaili kíaɔ ladau za a kpalablea daaleawa e a mideawa.

³⁵ Gbezã Yudaɔ kí Yosafa leduúkè ní Isailiɔ kí Aazia pó de yãvãikena ũo. ³⁶ Yosafa leduúkèaàno gó'ilena laatabɔɔ kea yá musue. Ké wà gópiɔ kè Eziɔgebɛɛ, ³⁷ Dodava né Eliɛzɛɛ, Malesa gbé ãnabikékè Yosafae à mè: Lá n leduúkè ní Aaziao, Dii a zĩ pó ní kèo gbooe. ɔ gópiɔ wĩwi, aai e bò ní táo ísiao wà laatað seo.

21

Yudaɔ kí Yeholaũ (2Kia 8.16-24)

¹ Ké Yosafa gà, wà aà mia kpakɔi ní a deziɔ Davidi wéleu, ɔ aà né Yeholaũ zòle aà gbɛu. ² Yeholaũ dāunaon ke: Azalia, Yeieli, Zakali, Azaliahu, Mikaila ní Sefatiao. Isailiɔ kí Yosafa néon we píi. ³ An mae ní gbá ánuusu ní vuao ní pó beɛɛdeɔ maa-maaɛ ní Yuda bùsu wéle bíideɔ, ɔ à Yeholaũ kpà kpalau, ké aà yoae yáí. ⁴ Ké Yeholaũ zĩnapèle giũgiũ a mae kpalau, ɔ à a dāunapiɔ dède ní fẽndao mípii ní Yuda kíaɔ lo.

⁵ Aà wè baakwi ní plaode guu ɔ à kpalablè, à zòle báawa Yelusaleũ wè swaaɔɛ. ⁶ A Isaili kíaɔ ɔlesè lán Ahabu bedɛɔwae, asa à Ahabu nenɛɛ sè no ũe, ɔ à yá pó Dii yeio kè. ⁷ Dii i we Davidi buiɔ kàaleo, ké aà bàa kú ní Davidio yáí, asa à legbèè à mè aà bui aɔ de kía ũ gɔɔpiiɛ.*

⁸ Yeholaũpi kpalablea gɔɔ Eɔɔũ nízia sí Yudaɔwa,† ɔ aa nízia kía kpà. ⁹ ɔ Yeholaũ gè we ní a ìwaɔ ní a sógoo píi, ɔ Eɔɔũ koezãaazi ní a sógodeɔ.

* 21:7 1Kia 11.36 † 21:8 Daa 27.40

Ɔ à fêlɛ gwãasina, à ní kēaa à tà. ¹⁰ Ɔ Edɔũɔ nízia sɪ Yudaɔwa e ní a gbão. Gɔɔ bee ɔ Libenadeɔ nízia sɪ Yudaɔwa lɔ, ké Yeholaũ pákpà Dii a deziɔ Luazi yáí. ¹¹ A gulesɔ bò Yuda bũsu sɪsɔwa se, ɔ a tò Yelusaleũdeɔ gbálè táa yá musu e Yudaɔ gè kè Diiwa.

¹² Anabi Elia lá kpàsãè à mè: Dii n dezi Davidi Lua mè, ni n mae Yosafa ge Yudaɔ kí Asa ɔlesɛo. ¹³ N Isaili kíaɔ ɔlesè, ní tò Yelusaleũdeɔ ní Yudaɔ píi gbálè táa yá musu lá Ahabu bɛdeɔ kèwa. N n dãunaɔ dèdɛ lɔ, n mae bɛde pó an maa denlapiɔ. ¹⁴ Dii a to kɪsia zɔɔ n gbéɛ le ní n negɔɛɔ ní n naɔ ní n àizɛɛɔ píiɛ. ¹⁵ Mpi sɔ, gyã zɔɔ a n le, i gɔɔplakɛnnɔ. Nyɔ nòsɛ gyã kɛ e n n nɔna pa gbɔ ũ.

¹⁶ Dii Filitɛɔ ní Laalubu pó kú Etiopi saɛɔ sóikè Yeholaũwa. ¹⁷ Ɔ aa lèlɛ Yudaɔwa aa sɪ ní bũsuu, aa kibe pɔɔ sèlɛ píi ní aà néɔ ní aà naɔ. Aà negɔɛɛ i gɔ̀èo, mé i kɛ aà né gbɛzãna Aazia bàasio. ¹⁸ Yápiɔ píi gbɛa Dii tò gyã pó a gbágbãòo aà lè a nɔnau. ¹⁹ Gyãpi gɔɔplakèaànɔ, a ye kaiaànɔ wè pla, ɔ gyãpi aà nɔnaɔ bòlɛ, à gà ní wãwã zɔɔo. Aà gbéɛ i té zɔɔ kaè aà gè kpɛlaa yáí lá aa kè aà deziɔnɛwao. ²⁰ Yeholaũ wè baakwi ní plaode guu ɔ à kpalablèu, à zòlɛ báawa Yelusaleũ wè swaaɔɛ. Ké à ánuatò, gbɛɛ i aà bɛɛkɛo, ɔ wà aà vɪ Davidi wéleu, wi aà mia kpakɔi ní kía kɪniɔo.

22

Yudaɔ kí Aazia
(2Kia 8.25-29, 9.27-29)

¹ Yelusaleũdeɔ aà né gbɛzãna Aazia kpà kpalau aà gbɛu, ké gbãamɔnɛde pɔ sɪ́ ń bòou ń Laalubuɔ aà v̄iɔ̀ dède p̄ii yáí. ɔ Yudaɔ́ kí Aazia, Yeholaũ né nà kpalableawa. ² Aà wè̀ bao ń plaode guu ɔ̀ à kpalablè, à z̄òlɛ báawa Yelusaleũ wè̀ doɛ. Aà da tón Atalia, ɔmeli tɔũnaɛ. ³ Aàpi s̄ɔ̀ à Ahabu bɛdeɔ̀ ɔlɛsè, asa aà da mé nàɛwà ń v̄aikɛao. ⁴ A yá pɔ́ Dii yeio kè lán Ahabu bɛdeɔ̀wa, asa aame aa ḡò̀ aà lɛdamadeɔ̀ ũ̀ aà mae gaa gbɛa, ɔ̀ aa aà ɔ̀ɔ̀kpà. ⁵ A ń lɛdama mà, ɔ̀ à gè̀ nà Isailiɔ̀ kí Ahabu né Yolaũwa, aa gè̀ z̄ikai ń Siliò kí Azaelio s̄anu Lamɔtu Galada. Siliò Yolaũ kè'ia, ⁶ ɔ̀ à èa t̄a Yezɛlɛɛ e a bɔ̀ àɔ̀ l̄aa. ɔ̀ Aazia gè̀ wè̀kpalɛiaàzi we.

⁷ Aazia gɛa Yolaũ gwai bò Lua kíiɛ, ké wà e aà de yáí. Ké à kà, à bò ń Yolaũo, aa gè̀ dai Nimisi né Yehulɛ. A mɔ̀ lè Dii Yehu d̄ilɛ aà Ahabu bɛdeɔ̀ midɛɛ. ⁸ Gɔɔ̀ pɔ́ Yehupi lé sé ń Ahabu bɛdeɔ̀ màa, à kp̄aaũ ń Yuda kíaɔ̀ ń Aazia v̄iɔ̀ né pɔ́ de aà ìwaɔ̀ ũ̀, ɔ̀ à ń dɛde. ⁹ Wà gè̀ Aazia wè̀lɛɛ, ɔ̀ wà aà è ulɛa Samali, ɔ̀ wà aà kù̀ wà sùò Yehuɛ, ɔ̀ wà aà dè. Wà aà v̄i, asa wà mè Yosafa pɔ́ Dii kíi wè̀lɛɛ ń nòsemendoo tɔũnaɛ. Aazia bɛ gb̄ɛe ku à z̄ɔ̀kù̀ à kà kpalableao.

*Yoasi ń a dazi Ataliao
(2Kia 11.1-20)*

¹⁰ Ké Aazia da Atalia è a né Aaziapi gà, ɔ̀ à nà Yuda kíabuiɔ̀ dɛdɛawa, ¹¹ ɔ̀ kí Yeholaũ nenɔɛ Yoseba Aazia né Yoasi sè̀ ń saɛ kíane pɔ́ wàlɛ ń dɛdɛpiɔ̀ guu, ɔ̀ à aà ùlɛ kpɛa pɔ́ liiɔ̀ kálɛau ń nɔɛ pɔ́ lé ȳ́ kpawào. Kí Yeholaũ né Yosebapi mé sa'onkia Yoiada nɔ̀ ũ̀, Aazia d̄aɛɛ. A népi ùlɛ Ataliaɛ, i e aà dèò. ¹² ɔ̀ népi

ulea Dii ua we ní nɛpiɔ e wɛ̀ soolo, gɔɔ pɔ Atalia lé kible Yuda bùsuwa.

23

¹ A wɛ̀ soplade guu sa'onkia Yoiada bɔ̀ à sɔ̀dile, ɔ̀ à lɛdoukè ní zīgɔ̀ badeɛ beɛɔ: Yeloau né Azalia, Yohanani né Isimaela, ɔ̀bedi né Azalia, Adaia né Maasea ní Zikeli né Elisafao. ² Aa Yuda bùsu kèele aa Levii buiɔ̀ ní Isaili uabeleɔ̀ kàaa wɛ̀le ní wɛ̀leɔ̀, ɔ̀ aa sù sãnu Yelusaleũ. ³ Gbé́ pɔ̀ wà ní kãapiɔ̀ yãye ní kíɔ Lua ua. ɔ̀ Yoiada mɛ̀: Kía nɛpi a kpalable, lá Dii a legbè́ Davidi buiɔ̀ yá musuwa.* ⁴ Yá pɔ̀ á ken ke: Tó á sa'onao ní Levii buiɔ̀ mɔ̀ gudɔ̀ai kámabogɔ̀ɔ̀zɪ, á gáli sɛ́iadeɔ̀ aao Lua kpé bɔ̀leɔ̀ d́á, ⁵ á gáli plaadeɔ̀ sɔ̀ íɔ kibɛ d́á, á gáli aaɔ̀deɔ̀ íɔ ɛ̀kpalea Bɔ̀le d́á, á gbé́ kíniɔ̀ sɔ̀, àɔ ku Dii ua. ⁶ Gbɛ́e su gɛ́ Dii kpéuo, mé i ke sa'onao ní Levii bui pɔ̀ lé zíkɛ weɔ̀ bàasio. Aame aa gɛ̀u, asa aa gbáleao, gbé́ kíniɔ̀ sɔ̀ à ze ní zɪ pɔ̀ Dii dàéo. ⁷ Levii buiɔ̀ lia kızı, baade ní a gɔ̀keɔ̀ɔ̀ kũa, aai gbé́ pɔ̀ sù gè Dii kpéu de. Aɔ̀ kú ní kíɔ gu pɔ̀ àle géu píi.

⁸ Levii buiɔ̀ ní Yudaɔ̀ kè lá sa'onkia Yoiada ònɛwa. An baade ní a gbé́ pɔ̀ aale kámaboɔ̀ ní gbé́ pɔ̀ aale mó ní lɛũkpakeiɔ̀ píi, asa Yoiada ì ní gálie gbaeo. ⁹ ɔ̀ Yoiada kí Davidi sɔ̀naɔ̀ kpà zīgɔ̀ badepiɔ̀wa ní a sɛ̀ngbao pɔ̀ kú Dii kpéuo, a néna ní a zɔ̀ɔ̀. ¹⁰ A gbé́ kàle Dii kpé ní a sa'okíio kpele, sea za Dii kpépi ɔ̀plaa oi e a zee oi, baade ní a gɔ̀keɔ̀ɔ̀ kũa né kíapi d́áa yáí. ¹¹ ɔ̀ Yoiada ní a néɔ̀ bɔ̀ ní nɛpiɔ̀, aa kíafua kpàè, aa Lua ikoyá lá kpàwà. Aa nísikà aà miwa aa aà kpà kía ũ, ɔ̀ baade mɛ̀: Lua kía d́ɔ̀ ní aafiao!

* 23:3 2Sam 7.12

12 Ké Atalia kía pò gbéò lé ke, aale bàale aale wiilepi mà, ò à fèle gè ní kii Dii ua. 13 Ké à wezù, à kí è zea a mòpele sae Dii kpé kpele. Zígò badeò ní kàaepenao sí aà sae, mé gbépii lé pónake aale kàaepè, mé lèsinao dɔaaa ní táasileao ní p'òbɔnao. Ɔ Atalia a pɔkasao ga kè à wii pàle à mè: Wà bò ma kpele! Wà bò ma kpele! 14 Sa'onkia Yoiada ò zígò badepiɔne: A nɔepi se bòò bàasi, í gbé pò bò teààziò dede ní fèndao. Asu à aà de Dii uao. 15 Goo pò nɔepi kà kibe bɔle pò wí me Só Bɔle guu, we wà aà kùu wà aà dè.

16 Ɔ Yoiada ledoukè ní Diio, ké aapi ní kíó ní gbépiio e aao de Dii gbéò ũ yáí. 17 Ɔ wà gè Baali kpé gbòò nípii, wà a sa'okliò ní a táao wíwi, ò wà Baali sa'ona Matã dè sa'okipiò sae.

18 Yoiada Dii ua nà Levii bui sa'onaoɔne ní ɔzì aao wétèi. Davidi mé ní díledile yáa à mè, aali sa pò wí a pò káteu à tékù o Diiwa a ua ní pónakeao ní lesiao, lá a ku Mɔizi ikoyã guuwa. 19 A bíibɔledɔanao díledile Dii ua bɔleɔ, ké gbé gbálee su gèuo, baa gbálea kpele buin nò. 20 Ɔ à zígò badeò sè ní gbáadeò ní kpalablenao ní gbé kíniò pii, aa bò Dii ua ní kíó, aa bòle ní Musu Bɔleo aa gè kibe, ò aa kípi zòle gínaa, 21 ò gbépii pò kèna bùsupiu. Atalia dea ní fèndao gbèa, wélepi gò yákelesai.

24

*Yoasi Dii kpé kekeɔ
(2Kia 12.1-17)*

¹ Yoasi wè soplade guu ò à kpalablè, à zòlè báawa Yelusaleũ wè blaε. Aà da tón Zibia, Βεεεβα νοεε. ² Yoasi yá pò Dii yei kè sa'onkia Yoiada gòò. ³ Yoiada nosè Yosiaε plaε, ò à νεγσοο ní nenσοο ì'írnò.

⁴ Bee gbεa Yoasi zèò à Dii kpé keke. ⁵ A sa'onao ní Levii bui kínib sísi, a òné: A gé Yuda wéleo guu, í Isailio wè'òa káaa à á Lua kpé kekeò. A ke kpakpa. Levii buipio i ke kpakpa sòo. ⁶ Ǿ kí sa'onkia Yoiada sísi, à aà là à mè: Wè'òa pò Dii zòblena Mòizi ní Isailio píi díle wà kpa ikoyá zwàakpe yáí, bóyáí ni gbεa Levii buiowa aa si Yelusaleũdeò ní Yudaowa píio ni?*

⁷ Asa noε vái Atalia néo mé Lua kpé gbao gbòo yáa. Baa se aa zòblè táaone ní Lua kpé zíkεòò.

⁸ Kí mè wà ɔkakpagolo ke, ò wa kè wa díle Dii kpé kpeεε bòleu. ⁹ Wà kpàwakè Yelusaleũ ní Yuda bùsuo, wà mè baade mó Diiε ní wè'òa pò Lua zòblena Mòizi gbèa Isailiowa guwaiwaiuo. ¹⁰ Ǿ kíaò ní gbépiio mòò ní pònao aa kà kpagolopiu e à pà. ¹¹ Tó Levii buiò è kpagolopi òa zòòkù, ò aai se geò kí ìwaone, ò kí lakèna ní sa'onkia plaadeo aai mo a òa bòle, aai kpagolopi se ge díle a gbεu. Màa aaiò ke lá gu lé do e òa gè zòòkù. ¹² Kí ní Yoiadao òapi kpà Dii uazíkεnao gbèzòòowa, ò aaiò fiaboò gbè'ánaò ní li'ánaò ní kpedonaone, aao Dii kpé kekeò. Aai fiabo gbé pò aai mòsi ní mógotèopione lo.

¹³ Zipi doanao zíkè, ò Lua kpé kekea táa'ò ní ɔzi, aa tò kpépi sù a gbεu lá a káauwa. ¹⁴ Ké aa zipi mìde, aa mò òa pò gò kpà kí ní Yoiadaowa, ò wà Dii kpé zíkεòò píò, sa pò wí a pò kátεu à tékũ okli pòò ní

* 24:6 Bòa 30.11-16

toonao ní vua pɔɔ ní ánsusu pɔɔ. Wíɔ sa pɔ wí a pɔ kátɛu à tékũ o Dii ua m̀̀m̀m̀ Yoiada gɔɔɛ.

¹⁵ Yoiada zikũ táotaoɛ. Aà wè basoolokwide guu ã à gà. ¹⁶ Wà aà v̀̀ Davidi wéleu, wà aà mia kpàk̄i ní kíao, asa à yãmaakè Isaili bùsuu Luaɛ ní Luapi kpéo yá musuɛ.

Yoasi yãvãikɛa
(2Kia 12.18-22)

¹⁷ Yoiada gaa gbɛa Yuda kíao m̀̀ kulɛkè kíɛ, ã à ní yãmà. ¹⁸ Aa pãkpà Dii ní deziɔ Lua kpézi, aa zɔblè Asetaati lipɛɛɔnɛ ní táa pãɛɔ. Ǿ Dii pɔ pà Yelusaleũdeɔ ní Yudaɔ píizi tàae pɔ aa kèpi yáí.

¹⁹ A ãnabiɔ zímá aa ɛa suwa, aale ní tàaeɔ oné, aai swáɛio. ²⁰ Lua Nisina dèdɛ sa'onkia Yoiada né Zakaliwa, ã à zè gbéɔ aɛ, a òné: Lua m̀̀, àkea a pã a yáai? A bɔánɔ nao. Lá a pãkpà Diizi, à pãkpàázi sɔɛ. ²¹ Ǿ aa lekpàaiazi, aa aà pàpa ní gbɛo Dii ua, ké kí mé ò yáí, ã à gà.† ²² Gbêkɛ pɔ Zakali mae Yoiada kè kí Yoasiɛ yá i dɔaàguo, ã à aà népi dè. Gɔɔ pɔ népi lé ga à m̀̀: Dii a yá pɔ wa kèmmɛ e, i a tɔsimɛɛ.

²³ Ké wè sù, Sili zígɔɔ fèlɛ ní Yoasio, ã aa lèlɛ Yuda bùsuwa ní Yelusaleũo. Aa Yuda dɔaanaɔ dèdɛ píi, ã aa pɔɔ nàaa aa kpàsã ní kíaɛ Damasi. ²⁴ Baa ké Sili zígɔɔ dasio, Dii Yoasi zígɔɔ pɔ aa dasi maamaaɔ nàné ní ɔzi, asa aa pãkpà Dii an deziɔ Luaziɛ. Màa yá zèlɛ Yoasiwa. ²⁵ Ké Siliɔ tà, aa Yoasi tò we, à kè'ia maamaaɛ, ã aà ìwaɔ lekpàaiazi, ké à sa'ona Yoiada né dè yáí, ã aa aà dè a liia. Ké à gà, wà aà v̀̀ Davidi wéleu, àma wí aà mia kpàk̄i ní kíao.

† 24:21 Mat 23.35, Luk 11.51

²⁶ Amɔni nɔɛ Simeata né Yozaba ní Mɔabu nɔɛ Somεε né Yozabao mé gbé pɔ lεkpàaiaazipio ũ. ²⁷ Àà néo yá ní ānabikεyā pɔ wa ò àà musuo ní Lua kpé kεkεa yáo, yápio ku kíaɔ ladau. Àà né Amazia mé z̄̀lε kpalau àà gbεu.

25

Yudaɔ kí Amazia (2Kia 14.1-20)

¹ Amazia wè baasɔode guu ɔ à nà kpalableawa, à z̄̀lε kpalau Yelusaleũ wè baakwi mēndosaiε. Àà da tón Yoadā, Yelusaleũ nɔɛε. ² A yá pɔ Dii yei kè, āma i kε ní nòsemendoo no. ³ Ké à z̄̀napèlε kpalau, à a ìwa pɔ aa a mae dèò dèdε. ⁴ Lá a ku Moizi ikoyā láuwa, i ní néo dεdεo. Lápi guu Dii mē, maeɔ ga ní néo duuna yáio, mé néo ga ní maeɔ duuna yáio. Baade a ga azia duuna yáie.*

⁵ Amazia Yudaɔ káaa, ɔ à Yudaɔ ní Bēyāmεε buio kpaalè gā ní gāo an uawwa. A z̄̀igɔ gbēɔn basɔɔ dɔaanaɔ d̄̀lɛdile ní z̄̀igɔ gbēɔn àaa sɔɔɔ pɔo. ɔ à gbé pɔ kà wè bao ge a deaɔ nàò, aa kà gbēɔn àasɔɔɔ lεε àaa do ní basɔoo (300.000). An sɔu mà aa gé z̄̀lɛ, baade ní a s̄̀nao ní a s̄̀ngbaoo. ⁶ A Isaili z̄̀igɔ sè à fiabòné gbēɔn àasɔɔɔ lεε basɔo (100.000) ní ānusuo tɔnu àaɔ ní k̄̄nio. ⁷ ɔ Lua gbēε mɔ òè: Kí, r̄̄su gé ní Isaili z̄̀igɔpio, asa Dii kú ní Isailiɔ lɔo, a kú ní Eflaiũ buipio. ⁸ Baa tó n gε n neḡ̄nke kè z̄̀lɛ, Lua a to n ibεε n fue, asa Lua mé gbāa v̄̄ à n misi ge à n s̄̀ɔle. ⁹ ɔ Amazia Lua gbépi là à mē: Anusu pɔ ma fiabò Isaili z̄̀igɔpio nε s̄̀ bε? ɔ Lua gbépi wèwà à

* 25:4 Iko 24.16

mè: Dii a a gëe kpama de beea. ¹⁰ Ǿ Amazia Eflaiũ zīgō pó mò a kípiō gbàe ní be. An pō pà Yudaōzi maamaa, ǿ aa tà ní be ní pōfē zōo.

¹¹ Amazia sōdile à dōaa a gbéōne Guzule Wisideu, ǿ à Edoũ dède gbéōn òaasōso leε kwi (10.000).

¹² Yuda zīgō gbéō kùkū bée gbéōn òaasōso leε kwi (10.000), aa gèrno gbε musu, ǿ aa ní zuzu zīle, aa pùnāpūna m̄pii. ¹³ Zīgō pó Amazia ní gbáe, i we aa gèano zīlauopiō, ké aale tá, aa lèle Yuda bùsu wéleowa za Samali e à gè pè Betoloniwa, aa gbéō dède gbéōn òaasōso leε àaō (3.000), ǿ aa ní pōo nāaa dúduu.

¹⁴ Ké Amazia sù ní Edoũ dedeao, à sù ní ní táao. A ní pèlepele aziae, ǿ ò kùlené, ò tulaletikané téa.

¹⁵ Ǿ Dii pō pà Amaziāzi, à ānabi zìwà à mè: Akεa nle ke Edoũ táaone kèkèi? Pó pó aai f̄ Edoũ bō n ǿzīoa? ¹⁶ Goo pó àle yā'o kīe, ǿ kípi òè: Wa n dile ma ledamade ū yā? Níle! Tó n gi, wa n wetā fá! E ānabipi àō gé nílei, à mè: Má dō ké Dii zè ní n deaoe, asa n yápi kè, ǿ ni ma ledama mao.

¹⁷ Yudaō kí Amazia lekpāai ní a gbéō, ǿ à gbéō zì Isailiō kí Yehoasi, Yoaza né, Yehu tōūnawa, a òè: Mō wà wesikōle zīlau. ¹⁸ Isailiō kí Yehoasi wèwà à mè: Libā bùsu leaa lékpāsākè Libā bùsu seδε líe, à mè àa a nenoe kpāsā a néwa, ǿ Libā bùsu wài mò ǿzō leaapiwa. ¹⁹ N zìblè Edoũwa, ǿ n nzīa sè lesī, nle íanadā. N nzīa to teeε fá! Ǿ ní ye n sòle da n yā'i nzīae ní Yudaō píia? ²⁰ Ǿ Amazia i swáseio. Bee bō Lua kíie, ké à e Yudaō na Yehoasie a ǿzī, ké aa kè Edoũ táaone kèke yái. ²¹ Ǿ Isailiō kí Yehoasi mò léleiwà. Aa wesikōle Yuda bùsu wéleu Besemesi.

22 Isailiɔ Yudaɔ fù, ɔ Yudapiɔ lèkɔwa, baade tà a be. 23 Yehoasi Amazia kù Besemesi we, à b̀̀leaaɔ Yelusaleũ, ɔ à a b̀̀li gb̀̀do g̀̀s̀̀suu òaa pla za Eflaiũ B̀̀leu e à g̀̀è p̀̀è Gola B̀̀lewa. 24 A vua ní ánusuo ní p̀̀ó p̀̀ó kù ɔbedeɔũ kíi Lua ua s̀̀le píi ní p̀̀ó p̀̀ó kù kibe làasiu. ɔ à gb̀̀é kùkù tàr̀̀nɔ Samali z̀̀z̀̀ũ.

25 Yudaɔ kí Amazia k̀̀è Yehoasi gaa gb̀̀ea ẁ̀è g̀̀eo.

26 Amazia yá kíniɔ ku Yuda kíaɔ ní Isaili kíaɔ ladau za a daalea e a midewa. 27 Za g̀̀o p̀̀ó à b̀̀ Dii kpe, wà lekpaaiazi Yelusaleũ, ɔ à bàalè tà Lakisi. Wà gb̀̀é gb̀̀ae aa p̀̀leaaazi, ɔ wà aà d̀̀è we. 28 Wà aà g̀̀e s̀̀è ní s̀̀o wà s̀̀ò, ɔ wà aà mia kpàk̀̀i ní a deziɔ Davidi ẁ̀éleu.

26

Yudaɔ kí Uzia

(2Kia 14.21-22, 15.1-7)

1 ɔ Yudaɔ Uzia kpà kía ũ aà mae Amazia gb̀̀eu aà ẁ̀è g̀̀eo ní m̀̀endoode guu. 2 ɔme Elata k̀̀èk̀̀e kàle Yudaɔ p̀̀ó ũ a mae gaa gb̀̀ea. 3 Aà ẁ̀è g̀̀eo ní m̀̀endoode guu ɔ à kpalablè, à z̀̀le báawa Yelusaleũ ẁ̀è blakwi ní plaoe. Aà da tón Yekolia, Yelusaleũ nɔe. 4 A yá p̀̀ó Dii yei k̀̀è lá a mae Amazia k̀̀ewa. 5 A Lua kíi ẁ̀ele g̀̀o p̀̀ó Zakali lé viakea Luae dae, ɔ g̀̀o p̀̀ó àle Dii kíi ẁ̀ele, Dii tò aà yá b̀̀ maa.

6 A g̀̀è z̀̀kà ní Filit̃, à Gata b̀̀li gb̀̀do ní Yabene p̀̀o ní Asedoda p̀̀o. ɔ à èa ẁ̀éle kàle Asedoda fáani ní gupaleɔ Filit̃ b̀̀suu. 7 Lua d̀̀aàle Filit̃ ní Laalubu p̀̀ó kù Guubaaliɔ ní Meu buiɔ yá musu. 8 Amɔniɔ lé

falubɔ Uziaε, ɔ à tɔbò e à gè pè Egipi zɔlɛwa, asa à gbãakù lé gεε.

⁹ Uzia gugwakii lesiɔ bòbo Yelusaleũ bíi wa Gola Bɔle ní Guzule Bɔleo ní gola páleo musu, mé a boa gbãa. ¹⁰ A gugwakii lesiɔ bòbo gbáau ɔ, mé à ɔ̀ ɔ̀yɔ̀ dasi, ké a pɔtuɔ̀ ví dasi gusiɔ̀ideu ní gusalalao yáí. A buazikenao ní vɛebu zikenao ví gusiɔ̀ideu ní gutaadeo, asa a ye buaie.

¹¹ A zígɔ̀o ví, aai gé zilau gã ní gão an dasileu. Gbɛ̀ɔ̀ tɔdɔdɔna Yeieli ní lakɛna Maaseo í ní tɔ dalau. Kí iwao do Anania mé ní gbɛ̀zɔ̀ ɔ̀. ¹² Uabele pɔ̀ de zígɔ̀piɔ̀ dɔaana ɔ̀ gbɛ̀ɔ̀n ɔ̀aasɔ̀sɔ̀o lɛε pla ní ɔ̀aa ɔ̀aɔ̀oε (2.600). ¹³ An zígɔ̀o gbɛ̀ɔ̀n ɔ̀aasɔ̀sɔ̀o lɛε ɔ̀aa do ní basɔ̀o ní soplao ní ɔ̀aa pla ní basɔ̀ooε (307.500). Zidɔ̀n saɔ̀nε, mé aa gbãa ví aa dɔ̀ kíle a ibεεo yá musu. ¹⁴ Uzia sɛngbaoo ní sɔ̀nao ní m̀ f̀uao ní m̀ ulao ní sáɔ̀o ní gbɛmao kpà ní baadewa. ¹⁵ A masini pɔ̀ dɔ̀nao a taataa k̀e k̀e, a kále Yelusaleũ bíi gulesiɔ̀o ní bíi golaɔ̀wa aao kaa ní gbè gb̀nεo zuzu. Aa tɔ̀ tà zà, asa Lua dɔ̀nle zɔ̀o k̀èè, ɔ̀ à gbãakù.

¹⁶ Ké Uzia gbãa'è màa, ɔ̀ à azia sè lesi e à lèle. A d̀e Dii a Luawa, à g̀è aà kpéu tulaletikaiè téa a káteakiiwa. ¹⁷ Sa'onkia Azalia p̀leaaazi ní Dii gbàgban wɔ̀dɔ̀e gbɛ̀ɔ̀n basiiɔ̀. ¹⁸ Aa g̀è aa m̀e: Uzia, ní zεví ǹ tulaletikateε Diiεo, sema Aalona bui sa'ona pɔ̀ wà gbã̀b̀ǹéɔ̀ bàasio.* Go aà kúkii la. N d̀e Dii Luawaε, a n kpela ɔ̀. ¹⁹ Uzia tésibɔ̀o k̀ua à tulaletikateao. Aa pɔ̀ f̀è, ɔ̀ gɔ̀o pɔ̀ àle kãa sa'onapiɔ̀zi, ɔ̀ kusu bíle aà mi'æwa ní wáa tulaletikateakii pɔ̀ kú Dii kpéu saε we. ²⁰ Ké sa'onkia Azalia ní sa'onaɔ̀ aà

* 26:18 Nao 3.10

gwà, aa è kusu bìle àà mi'æwa, ò aa kè kpakpa aa b̀̀le. Aàpi s̀̀ à kè kpakpa à b̀̀, ké Dii kusu z̀̀wà yáí.

²¹ Kí Uzia gà ní kusupioε. Aà kpé kú adoaε, mé wà Dii kpé z̀̀è ɓ. Aà né Yotaũ mé gbẽz̀̀ɔ ũ kibε. Ɔme g̀̀ Yudaɔ dɔaana ũ. ²² Uzia yá k̀ini kú ânabi Isaia, Amɔzu né taalau za a daalea e a midεawa. ²³ A gà,† ò wà aà v̀̀ kíaɔ v̀̀k̀i, āma wi aà mia kpak̀inɔɔ, asa wà m̀, kusudeε. Ɔ aà né Yotaũ z̀̀le aà gbεu.

27

Yudaɔ k̀i Yotaũ (2Kia 15.32-38)

¹ Yotaũ ẁ̀ baasɔode guu ò à kpalabl̀̀, à z̀̀le báawa Yelusaleũ ẁ̀ g̀εo ní m̀ndooε. Aà da tón Yelusa, Zadoki née. ² A yá p̀ Dii yei k̀ lá a mae Uzia k̀ewa. I g̀ Dii kpéu lá a mae g̀εuwao. Gb̀έ g̀i lé nízia ɔ̀kpa e tiaε. ³ Ɔme Dii kpé Bole Musu k̀εke, mé à b̀i p̀ kú Ofeli s̀s̀i musu k̀εke b̀ maamaa. ⁴ A ẁleɔ k̀le Yuda b̀usu gusisideu, mé à zegik̀i gb̀aa ní gugwak̀i lesiɔ b̀ s̀s̀i líkpεdeɔ musu.

⁵ Yotaũ z̀kà ní Amɔniɔ kíaɔ, ò à gb̀am̀né. Ẁ bee aa ánuusu kpàwà tɔnu àaɔ ní k̀niɔ. Ese ní naao s̀ koko àasɔsɔ leε basɔbasɔ (100.000). Ẁ plaade ní à àaɔdeɔ guu màa aa m̀oè. ⁶ Yotaũ gb̀aa lé dεdεε, ké aà yákeao maa Dii a Luaε yáí.

⁷ Yotaũ yá k̀niɔ ku Isaili kíaɔ ní Yuda kíaɔ ladau, z̀i p̀ a k̀o ní yá p̀ a k̀o píi. ⁸ Aà ẁ baasɔode guu ò à kpalabl̀̀, à z̀̀le báawa Yelusaleũ ẁ g̀εo

† 26:23 Isa 6.1

ń m̀̀ndooe. ⁹ Ké Yotaũ g̀̀, ẁ̀ à à v̀̀ Davidi ẁ̀léu, ẽ à à né Aaza z̀̀le à g̀̀eu.

28

Yudaɔ kí Aaza (2Kia 16.1-20)

¹ Aaza ẁ̀e baode guu ẽ à kpalablè, à z̀̀le báawa Yelusaleũ ẁ̀e g̀̀o ń m̀̀ndooe. I yá pó Dii a Lua yei ke lá a dezi Davidiwao. ² A zè ń Isaili kíaɔ yákeaoe, a m̀̀kàsakasa Baaliɔ ũ. ³ A sa pó w̃i a pó kátɔu a tékũ ò Beninũ guzulɔu ń a neg̃ɔe se.* A yābēkè lá bui pó Dii ń yá Isailiɔnɔɔ i ke yāawa. ⁴ A sa'ò a tulaletikátea guleŋi pó wa b̀̀oɔwa ń s̃iŋi musuo ń lí ỳ̀leleɔ gbáuo píi. ⁵ Ǿ Dii à Lua à nà Siliɔ kíae a ɔzi. Siliɔ z̃iblèwà, aa à gb̃é kùkũ dasidasi, aa t̀̀r̃nɔ Damasi.

Dii à nà Isailiɔ kíae à ɔzi lɔ, ẽ Isailiɔ à gb̃é d̀̀de dúudu. ⁶ Isailiɔ kí Peka,† Lemalia né à gb̃é d̀̀de Yuda b̀̀suu g̃ɔɔ do gb̃éɔn òaasɔsɔo leɔ basoolo (120.000), ké Yudaɔ p̀̀kpà Dii ń deziɔ Luazi yá. ⁷ Eflaiũ bui neg̃ɔn Zikeli kíane Maasea d̀̀ ń kibe gb̃éɔn Azikaũo ń kí kwàasi Elikanao. ⁸ Isailiɔ ń dae Yuda nɔe kùkũ ń ń neg̃ɔe ń ń nenɔe gb̃éɔn òaasɔsɔo leɔ òaa do (200.000). Aa ń p̀̀ɔ nàaa lɔ maamaa, aale taò Samali.

⁹ Dii ānabi Odede ku we. A g̀̀ dai z̃ig̃ɔ pó lé su Samaliɔle, a òné: Dii á deziɔ Lua Yudaɔ nàé á ɔzi, ké à p̀̀ pañzi yá. Ǿ a ń d̀̀de ń pof̃e pó gb̀̀ z̀̀ luawao. ¹⁰ Ǿ á ye Yudaɔ ke á zɔɔ ũ g̃ɔe ń nɔe saa? Apiɔ i tàake Dii á Luae s̃o lé? ¹¹ A ma yāma sa! A á gb̃é pó a ń kùkũ z̃izɔ ũe beeɔ gbae, asa Dii

* 28:3 Iko 12.31 † 28:6 Isa 7.1

pɔ fɛaázi maamaae. ¹² Ǿ Eflaiũ bui dɔanae beeo
 fɛle gi gbé pɔ lé su ní zɪlaooɔne: Yohanani né Azalia,
 Mesilemɔ né Belekia, Saluũ né Yezekia ní Hadelai
 né Amasao. ¹³ Aa òné: Asu su ní zīgɔe beeo lao,
 ké wásu tàaeke Diiɛo yáí. A ye wá duuna ní wá
 tàaeo káfi yà? Wa tàaekeèè maamaa kò, ɔ aà pɔ fɛa
 wá Isailiozi maamaa. ¹⁴ Ǿ zīgɔo zìzoo ní pɔ pɔ aa
 nàaaɔ tò we gbé pɔ kàaaa weo ní ní kíaɔ wáa. ¹⁵ Gbé
 pɔ wà ní tó sɔ zìzoo sè, ɔ aa pɔ pɔ wa nàaaɔ se nà
 gbé pɔ kú puizioi. Aa pɔkasao kpámá ní kyaleo ní
 pɔbleao ní imiao, aa nísimàma ní boowa. Aa ní gbé
 pɔ gbãaoɔ di zàa'inao kpe, aa gèrino ní gbéɔ kii wéle
 daminalikpedeu Yeliko, ɔ aa sù Samali.

¹⁶ Zibeezi kí Aaza gbéɔ zì Asilio kíawa à mè, aà
 mɔ dɔale, ¹⁷ asa Edoũ mɔ lèle Yudaɔwa lo, aa zìzoo
 kùkù. ¹⁸ Filitɛo sɔ aa lèle Yuda bùsu gusiɔside wéleɔ
 ní Negeve wéleɔwa, aa Besemesi si ní Ayalonio ní
 Gedeloo ní Sokoo ní Timinao ní Gimɛzoo ní a zɛwiao,
 aa zòleu. ¹⁹ Dii ɔtòle Yudaɔwa an kí Aaza yáí, asa
 à bò Dii kpee maamaa, a Ayãmeto Yudaɔ mekpà
 vãikeawa. ²⁰ Asilio kí Tigela Pilesɛɛ mɔ Aaza kii,
 kási i dɔnlekeèò, à aà tò yooyeae. ²¹ Kí Aaza Dii
 kpé pɔo ní azia be pɔo ní Yuda kíaɔ pɔo sèle kpà Asilio
 kíapiwa, kási a kee i gbesuo. ²² Kua yooyeapi guu
 kí Aaza gi lé bo Dii kpee. ²³ A sa'ò Silio kía pɔ aa a
 fuo táaɔwa, asa à mè, lá Damasi táapio dɔrile, má
 sa'omáe, aai dɔmale sɔ. Ama aà òkpakiin we ní a
 gbéɔ píi. ²⁴ Kí Aaza Lua kpé pɔo nàaa a zòezɔe. A Dii
 kpé zé tà, ɔ à sa'okii pèlepèle Yelusaleũ zékpaao guu
 píi. ²⁵ A gulesiɔ bòbo wéle ní wéleɔ Yuda bùsuu, ké

wàli tulaletikateá we dii pãleɔne, ̃ à Dii a deziɔ Lua pɔ fɛ̀lèɔ.

²⁶ Yá pɔ a kè za a daaleawa e a midεawa kini kú Yuda kíáɔ ní Isaili kíáɔ ladau. ²⁷ Ké à gà, ̃ wà aà ṽi Yelusaleũ, āma wi aà mia kpak̃ɔi ní Yuda kíáɔɔ. Ǿ aà né Ezekia z̃̀lè aà gbεu.

29

Ezekia gbãɔɔ Lua kpéε (2Kia 18.1-3)

¹ Ezekia wè baasɔode guu ̃ à kpalablè, à z̃̀lè báawa Yelusaleũ wè baakwi m̀endosaie. Aà da tón Abia, Zakali néε. ² A yá pɔ Dii yei kè lá a dezi Davidi kèwa píie. ³ Aà kpalablea wè s̃́ia mɔ s̃́ia guu, à Dii kpé zé wè, à a gbaɔ kèke. ⁴ A sa'onao ní Levii buiɔ s̃́isi, ̃ à ní kãaa gãae Lua kpé gukpe oi. ⁵ A òné: A Levii buiɔ, à ma yāma! A gbãɔ áziε, í gbãɔ Dii á deziɔ Lua kpéε. A bɔle ní pɔ pɔ ì luakuk̃i gbãleo píi. ⁶ Asa wá maεɔ b̀ Dii wá Lua kpεε, aa yá pɔ a yeio kèε, aa pãkpaaazi. Aa b̃ãneb̀ aà kpéε, aa mikpel̃lè. ⁷ Aa a kpεεle zé tà, aa a filiaɔ dè, aai tulaletikateá ní Luaε a kúkiio, aai sa pɔ w̃i a pɔ káteu à tékũ owà lɔɔ. ⁸ Ǿ Dii pɔkũmab̀b̀ Yelusaleũdeɔ ní Yudaɔwa, a tò aa g̀è s̃̀kēngu pɔɔ ũ, láanipɔɔ ũ, pɔs̃s̃s̃ao ũ, lá á wé lé e gbãewa. ⁹ A yáí wà wá maεɔ d̃de ní f̃endao, mé wá neg̃̃eɔ ní wá neñeɔ ní wá ñeɔ g̀è z̃̀z̃ɔɔ ũ. ¹⁰ Má ye mà ledoũke ní Dii Isailiɔ Luaoε sa, ké aà pɔkũma pãsí e weewá. ¹¹ Ma gb̃éɔ, ásu pãkpaaazi lɔɔ, asa Dii á sé àɔ ku a ae, íɔ a gbagbaε. Ame i aà gbagba, i tulaletikaè téa.

¹² Ǿ Levii buie beε f̃lè:

Kεata buiɔ Amasai né Maatu
 ní Azalia né Yoelio.
 Melali buiɔ Abadi né Kisi
 ní Yaleleli né Azaliao.
 Geesɔ buiɔ Zima né Yoa
 ní Yoapi né Edenio.

¹³ Elizafã buiɔ Yeieli ní Simelio.
 Asafa buiɔ Zakali ní Mataniao.

¹⁴ Emami buiɔ Yeieli ní Simεio.
 Yedutu buiɔ Semaia ní Uzielio.

¹⁵ Ké aa ní gbéɛ kãaa, aa gbãbònéné, ɔ aa gè gbãbò Dii
 uaε lá Dii dà kíε a òwa. ¹⁶ Sa'onao gè gbãbò Dii kpée,
 ɔ aa pɔ gbãlea pɔ aa εuɔ nàaa wà bòo Dii ua, ɔ Levii
 buiɔ sɪ aa bòò bíi kpε e Sedɔ guzulεu. ¹⁷ Mɔ séia gɔɔ
 séia zɪ ɔ aa nà gbãbɔa uapiεwa. A gɔɔ swaaɔde zɪ aa
 kà kpépi kpεεε, ɔ aa gbãbòè e gɔɔ swaaɔ lɔ. Mɔ séia
 gɔɔ gεo ní mèndoode zɪ ɔ aa làa.

¹⁸ ɔ aa gè kí Ezekia lè aa mè: Wa gbãbò Dii kpée,
 sa'okii ní a pɔkeleɔ pii ní táabūnu pɔ wɪ pεε kálεwà
 ní a pɔkeleɔ pii. ¹⁹ Pɔ pɔ kí Aaza sakàu a náaisaikε
 guuɔ pii wá kèkε wa gbãbònéné, aa kálε Dii gbagbakii
 aε.

²⁰ Ké gu dɔ, Ezekia fεle káaukaau, à wéle gbεzɔɔ
 kãaa, ɔ aa gè Dii ua. ²¹ Aa gè ní gáaenaɔ mèn sopla
 ní sāsakaɔɔ sopla, ní sãneɔɔɔ sopla ní blesanaɔ
 sopla duun awakpabɔɔ ũ Yudaɔ ní ní bùsuo ní Lua
 kpéo yá musu. ɔ kí ò Aalona bui sa'onaoεε aa
 sa'òo Dii gbagbakiiwa. ²² Wà zupio kòlokpakpa, ɔ
 sa'onao a au sɪ wa lè sa'okiiwa. ɔ wà sāsakaopio
 kòlokpakpa lɔ, wà a au lè sa'okiiwa. ɔ wà
 sãneɔɔɔpio kòlokpakpa, wà a au lè sa'okiiwa.
²³ Wà gè ní blesan duun awakpabɔɔ kí kii ní gbé
 pɔ kãaaa weɔ, aa ɔnàna blepiowa. ²⁴ ɔ sa'onao a

kòlokpakpa, aa gè ní a auo sa'okíi duun awakpabɔ ũ Isailiɔ duunakẽama yáí, asa kí mé mè wà sa pò wí a pò káteu à tékū ní sa pò wí o duun awakpabɔ ũo o Isaili bui píiɔɛ.

²⁵ A Levii buiɔ kàɛ Dii ua, aa sésẽnaɔ ní mɔɔnaɔ ní domaɔ kũa lá Davidi ní aà gu'ena Gadao ní ãnabi Natão ðilewa, asa Dii mé dà a ãnabipíiɔɛ, ẽ aa ò.

²⁶ Ǿ Levii buiɔ sí we, aa Davidi pò'ɔbɔnapíiɔ kúkũa. Sa'onã ku we lɔ, aa kãaɛɔ kúkũa. ²⁷ Ǿ Ezekia mè wà sa pò wí a pò káteu à tékū o'o sa'okíiwa. Ké wà nà sapi oawa, ẽ wà nà lesia Diiewa ní kãaɛɔ ní Isailiɔ kí Davidi pò'ɔbɔnapíiɔ. ²⁸ Gɔɔ pò lèsinaɔ lé lesi, mé kãaɛɛnaɔ lé ní kãaɛɛ, gbé pò kãaaa weɔ lé kúɛ Diie e wà gè sapi ò wa làa píi. ²⁹ Ké wà sapi ò wa làa, kí ní gbé pò kú weɔ kúɛè aa wùɛ ní gbɛɛu. ³⁰ Ǿ kí Ezekia ní a íwaɔ ò Levii buiɔɛ aa Dii táasilé ní ɛ pò Davidi ní gu'ena Asafao dàɔ. Aa aà táasilé ní pɔnao, ẽ aa mipèɛ aa kúɛè.

³¹ Ǿ Ezekia mè: Lá a ázia kpà Diiwa gbã, à mɔ Dii ua ní á sa'obɔɔ ní á sáaukpasaɔ. Ǿ gbé pò kãaaaɔ mò ní ní sa'obɔɔ ní ní sáaukpasaɔ, mé gbé pò an pò gbàɔ mò ní pò pò wí a pò káteu à tékūɔ. ³² Sa'obɔ pò aa m̀ɔpíiɔn kɛ: Zu bàãkwí, sãsakao basɔo ní sãsa bɔbɔ ðaa do. Aa sa pò wí a pò káteu à tékū ò ò píi. ³³ Sa'obɔ pãɛɔn kɛ: Zu ðaa àãɔ (600) ní sãɔ ní bleɔ ðaa gẽo (3.000). ³⁴ Sa'onã dasio, aai fɔ sa pò wí a pò káteu à tékū obɔɔ báa b̀ píi, ẽ an gbé Levii buiɔ lé ðɔnɛ e sa'on kíniɔ aã gé gbãbɔi níziaɛ, zipi e láa, asa Levii buiɔ laai ví gbãbɔa níziaɛ yá musu ðɛ sa'onãla. ³⁵ Sa pò wí a pò káteu à tékū obɔɔ dasi, mé sáaukpasaɔ nísi di lɔ ní vɛɛ pò wí éɛwàò.

Màa wà èa nà Dii ua zīwa. ³⁶ Ezekia n̄ a gbé́ pò kèna yá pò Lua kè a gbé́nɛwa, asa yápi kè gᵔᵔgᵔᵔɛ.

30

Ezekia Gēamusu dikpɛkɛa

¹ Ezekia lékpāsākè Yudaɔnɛ n̄ Isailio pii, mé à lá kē kpāsā ɛflaiū n̄ Manase buiɔnɛ. A òné aa mɔ Gēamusu dikpɛkɛ Dii Isailio Luaɛ a ua Yelusaleū. ² Kí n̄ a iwaɔ n̄ gbé́ pò kú Yelusaleū zèd wà dikpɛpi kɛ mɔ plaade guuɛ. ³ Aai e kè a gᵔᵔᵔ,* asa sa'ona pò aa gbābò níziáɛ an dasi i kao, mé gbé́ i kāaa Yelusaleū. ⁴ Yápi kè kíe maa n̄ gbé́ pò kāaaa weɔ pii, ⁵ ɔ aa lékpāsākè Isailionɛ pii za Bɛɛɛɛba e Dā, aa mè wà mɔ Gēamusu dikpɛkɛ Dii Isailio Luaɛ Yelusaleū, asa wi mɔ dikpɛpi kei dasidasi lá a ku taalauwao. ⁶ Ɔ kí n̄ a iwaɔ gbé́ zì, aa bàalè gèd Yuda būsuu n̄ Isaili būsuo pii. Lápi mè: Isailio, à zɛ n̄ Dii Ablahaū n̄ Izaakio n̄ Isailio Luao, i zɛ n̄ á gbé́ pò bò Asilio kía ɔzì aa gᵔᵔwa. ⁷ Asu àò dɛ lá á maɛɔ n̄ á gbé́ pò aa bò Dii n̄ Lua kpɛɔwao. Lua n̄ ké sᵔkēngu pò ũ lá á èwa. ⁸ Asu swágbāakɛ lá á maɛɔwao. A ɔdɔ Diizi, í mɔ aà ua pò a díle a pò ũ gᵔᵔpii guu. A zɔble Dii á Luaɛ, aà pɔkūma zᵔɔ i weewá. ⁹ Tó a zè n̄ Diio, gbé́ pò aa á gbé́ n̄ á néɔ kùkū zìzᵔᵔ ũ wēnadᵔn̄é, aai su būsue beeu, asa Dii á Lua á sósobide sūuudeɛ. Tó a zɛaàɔ, a bɔ á kpɛo.

¹⁰ Kpàwakenaɔ gè wéle n̄ wéleɔ ɛflaiū buiɔ būsuu n̄ Manase buiɔ būsuo e Zabuloni buiɔ būsuo, ɔ gbé́ n̄ yáalò, aa n̄ àlafikè. ¹¹ N beeo Aɛɛ buieɔ n̄ Manase buieɔ n̄ Zabuloni buieɔ níziá būsà, ɔ aa gè

* **30:3** Nao 9.9-11

Yelusaleũ. ¹² Dii zíkè Yudaɔ bùsuu, a tò an làasoo doũ, ké aa e yá pɔ́ á dà kí n̄ a ìwaɔne aa ò ke yáí.

¹³ Gbḗɔ kàaa Yelusaleũ dasidasi Kàaso dikpekea yáí mɔ plaade guu. Gbḗpiɔ dasi maamaae. ¹⁴ Aa fèle sa'okíiɔ n̄ tulaletikateakíi pɔ́ kú Yelusaleũɔ dàaí píi, aa sèle kòle Sedḥ guzulɛu. ¹⁵ Aa Gḗamusu sã kòlokpakpa mɔ plaade gɔɔ gḗo m̀endosaidezi. Yápi kè sa'onao n̄ Levii buiɔne wí ũ, ɔ aa gbābò níziæ, aa sa pɔ́ wí a pɔ́ káteu à tékũɔ ò Dii ua. ¹⁶ Aa gè zè n̄ kíi lá a ku Lua gbḗ Mɔizi ikoyā láuwa. Sa'onao au s̄ Levii buiɔwa, ɔ aa lè sa'okíiwa. ¹⁷ Ké gbḗ dasideɔ i gbābɔ níziæ yāao yáí ɔ aai f̄ Gḗamusu sãɔ kòlokpaa Diiɛo, ɔ Levii buiɔ a kòlokpakpané. ¹⁸ Eflaiũ buiɔ n̄ Manase buiɔ n̄ Isakaa buiɔ n̄ Zabulɔni buiɔ, an gbḗ daside i gbābɔ aziaeo, ɔ aa Gḗamusu sã nò sò, aa bò yá pɔ́ kú lápiu kpe. A yáí tò Ezekia wabikèné à mè: Dii maa, à sùuuke ¹⁹ n̄ gbḗ pɔ́ zèò à Dii a deziɔ Lua kíi wɛɛleo, baa ké i gbābɔ aziaeo. ²⁰ Ǿ Dii s̄ n̄ Ezekiao, à n̄ tó aafia. ²¹ Isaili pɔ́ kú Yelusaleũpiɔ Kàaso dikpekè e gɔɔ sɔpla n̄ pɔna z̄ɔɔ, mé Levii buiɔ n̄ sa'onao Ìò Dii táasile lá gu lé dɔ́ n̄ gbāa pua léu. ²² Ezekia Levii buiɔ gbà s̄ nípii, ké aa zíkè Diiɛ n̄ d̄ɔao yáí.

Wà sáaukpa sa'ò e gɔɔ sɔpla, wà dikpe pɔ́piɔ sò, wà Dii n̄ deziɔ Lua sáaukpa. ²³ Ǿ gbḗ pɔ́ kãaaɔ zèò wà ea dikpeke e gɔɔ sɔpla lɔ, ɔ wà èa wa kè n̄ pɔnao lɔ. ²⁴ Yudaɔ kí Ezekia gbḗ kámasa kà n̄ gáaeɔ òaa sɔo (1.000) n̄ sã n̄ bleɔ òaasɔɔo lɛɛ sɔpla (7.000), ɔ à ìwaɔ kpà lɔ gáae òaa sɔo (1.000) n̄ sã n̄ bleɔ òaasɔɔo lɛɛ kwi (10.000). Sa'ona pɔ́ aa gbābò níziæ zibeeziɔ dasi. ²⁵ Yuda pɔ́ kãaaɔ pɔnakè nípii

ń sa'onao ń Levii buio ń gbé pọ̀ bọ̀ Isaili bọ̀suu
 ń bọ̀mọ̀ pọ̀ kú Isaili bọ̀suu ń Yuda bọ̀suu. ²⁶ Wà
 pọ̀nakè Yelusaleũ maamaae, asa za Isailio kí Davidi
 né Salomoo goo, wi dikpeke à kà màao. ²⁷ Sa'onao
 ń Levii buio fêlè zè aa samaa'ò gbéone, ã Lua sírno,
 asa an wabikea aà lè za musu aà kúkie.

31

¹ Ké wa làa pii, Isaili pọ̀ kú weo bọ̀lè gè Yuda
 wéleo guu, ã aa táagbe pọ̀ wa pèleo wíwi, aa Asetaati
 lipèleo zòzò, aa gulesi pọ̀ wa bọ̀o dàai, aa sa'okii pọ̀
 kú Yuda bọ̀suu gbòo ń Běyāme bọ̀suo ń Eflaiũ
 bọ̀suo ń Manase bọ̀suo pii. Ké aa làa, ã an baade
 tà a be wéleu.

Ezekia lousisiyā kekēa

² Ezekia sa'onao ń Levii buio kpaalè gā ń gāo,
 baade ń a zio, ké aa sa pọ̀ wí a pọ̀ káteu à tékū o ń
 sáaukpasao, aai zike Dii kpé kpele, aai aà sáaukpa,
 aai aà táasile. ³ Kí ń pọ̀ pọ̀ de à kpa bo a àizeo guu
 lá gu lé do sa pọ̀ wí a pọ̀ káteu à tékū oboo ũ. ń kpa
 sa koo oboo ũ ń sa oosi pọ̀o ń kámabogoo pọ̀o ń mọ
 dafu pọ̀o ń dikpegoo pọ̀o, lá a ku Dii ikoyā láuwa.
⁴ A ò Yelusaleũdeone aa sa'onao ń Levii buio ase
 kpámá,* ké aa e mekpa Dii ikoyāwa yái. ⁵ Ké yápi
 ligua gòo, Isailio ń pọ̀ káauo kpà soũsoũ, pówena ń
 vèeo ń nísio ń z'io ń ń buapoo pii. Aa mọ ń ń pọ̀
 kwideo pii à kè zài. ⁶ Isailio ń Yuda pọ̀ kú Yuda
 wéleo guu mọ ń zù kwideo ń ń ń sã kwideo ń pọ̀
 pọ̀ aale kpá Dii ń Luawao kwideo, aa kàlè zéze. ⁷ Aa
 nà a káaaa zézewa mọ àaõde guu, ã aa a mĩde mọ
 soplade guu. ⁸ Ké Ezekia ń a íwao mọ pọ̀pio è káaaa

* **31:4** Nao 18.12-13, 21

zézε màa, aa Dii sáaukpà mé à a gbé Isaili sáaukpà
 10 9 Ezekia yálàla sa'onao ní Levii buiowa pópìo
 musu, 10 5 sa'onkia Azalia, Zadoki bui wèwà à mè:
 Za gɔɔ pɔ gbé nà mɔa Dii ua ní ní gbaɔwa, wa pɔblè
 wa kã, à fè. Báaa pɔ Dii dà a gbégu mé tò pópìo fè
 kálεa màa.

11 ɔ Ezekia mè, wà Dii kpé làasiò kεkε, 5 wa kèkε.

12 ɔ aa mò ní gbapiò ní pɔ kwidepiò ní pɔ pɔ wa
 kpà Diiwapiò ní náaio. Levii bui Kɔnania mé pópìo
 gbɛzɔɔ ũ, mé aà dāuna Simeì mé aà plaade ũ. 13 Kí
 Ezekia ní Dii kpé gbɛzɔɔ Azaliao mé gbéε beeo ðile
 Kɔnania ní Simeio ðɔnledeo ũ:
 Yeielì, Azazia, Naata, Asaelì,
 Yelimɔ, Yozaba, Elieli,
 Isemakia, Maatu ní Benaiao.

14 Pɔ pɔ wà Lua gbàò zì de Gukpe Bole ðšana Levii
 bui Imena né Kole yá ũε. ɔme Ìò gba pɔ wa dà Diieo
 ní sa pɔ wa òwàò pɔ kpaalené. 15 Eɗeni, Miamε,
 Yesua, Semaia, Amalia ní Sekaniao mé aaiò ðaaile
 ní náaio sa'ona wéle guu. Aa kpaalè ní gbéone gã ní
 gāo néfēnen gbɛzɔɔ. 16 Bee gbεa aa kpaalè gɔε pɔ kà
 wè àaɔ ge aa ðεa an tɔ kú taalauone, gbé pɔ aa gē Dii
 ua lá gu lé ðɔ yákekεi gã ní gāo baade ní a zìo. 17 Aa
 kpaalè sa'ona pɔ an tɔ kú taalau ðaεaεone ní Levii
 bui pɔ kà wè bao ge aa ðεa gã ní gāo baade ní a zìo.
 18 Aa ní nɔεo ní ní negɔεo ní ní nenɔεo tɔ ðalau píi, ké aa
 nízia kpà Luawa ní náaio yái. 19 Aalona bui sa'ona
 pɔ kú ní wéle bualouɔ ge wéle pāle bualouɔ sɔ, wà
 gbé ðile aa gé sa'on gɔε píie ní a aseao ní Levii pɔ wà
 ní tɔ ðalauo.

20 Yá pɔ Ezekia kè Yuda bùsu píi guun we. A
 yázede náaide pɔ Dii a Lua yei kè. 21 Zì pɔ à ɔkpàwà

Dii kpé yá musu ge aà ikoyā ge aà yādileao yái, à a Lua kii wèelèò ní n̄sem̄endoo, ̄ yá pó a kèò b̄ò maa píi.

32

*Asilio kía viadadaa Yelusaleũdezi
(2Kia 18.13-37, Isa 36.1-22)*

¹ Ezekia yápio kea ní náaio gb̄ea Asilio kí Senakelibu lèl̄e Yuda b̄usuwa, à koez̄ò a wéle bíidezi, à m̄è á gbooe, wélep̄io i ḡò a pó ũ. ² Ké Ezekia è Senakelibu m̄ò mé à mip̄è Yelusaleũwa ní zio, ³ à lekpaai ní a iwao ní a zīḡò lá wa ke wà nib̄ona pó kú bíi kpe tata, ̄ aa d̄baale. ⁴ Gbé̄ò kàaa dasidasi, ̄ aa nib̄ona ní íze p̄o p̄à buaolao tàta píi aa m̄è: Tó Asilio kía m̄ò, a í e la z̄òo. ⁵ Ezekia ãiakè à bíi pó gb̄òò kèke píi, ̄ à gugwakii les̄io b̄owà. A bíib̄ò bíizi lo mé à Davidi wéle gu pó wa kàkao gb̄aa kãfi. A ḡok̄eb̄oo ní s̄engbaoo píi dasidasi. ⁶ A gb̄é̄ò d̄iledile zīḡò gb̄ez̄òo ũ, ̄ à ní k̄aaaazi wéle b̄ole kpele, ̄ à ní gbá s̄ò à m̄è: ⁷ A s̄odile, í w̄ò ke. Asu to vía á k̄ūo. Asu bilike Asilio kía ní a zīḡò dasio yáwao, asa gb̄aa pó kúwano de ní p̄oa. ⁸ Gb̄ēnazina gb̄aa ̄ aa v̄i, wápio s̄ò, Dii wá Lua kúwano. A d̄owále, i zikaw̄ē. ̄ Yudaó kí Ezekia yápi gb̄é̄ò gbá s̄ò.

⁹ Bee gb̄ea Asilio kí Senakelibu ní a zīḡò koez̄ò Lakisizi píi, aa ku we, ̄ à a iwaeo z̄i Yudaó kí Ezekiawa Yelusaleũ, aa òè ní Yuda pó kú weo: ¹⁰ Yá pó Asilio kí Senakelibu òn ke: A gb̄é̄ pó ma á kaka Yelusaleũ, b̄ó ále a náaike màai? ¹¹ Ké Ezekia m̄è Dii á Lua a á b̄o ma ̄zi, á d̄ò àle á s̄āsā noa? A ga

ń nɔao ń imion we. ¹² Ezekiaپی i Diipi gulɛsɔ ń aà gbagbakɔ gbòoo lé? A ò Yelusaleũdeɔne ń Yudaɔ píi aa mɔ kúle gbagbakɔ m̀endo ae, aai sa'owà. ¹³ A yá pɔ ma Senakelibu ń ma maeɔ wá kè bui pɔ kú b̀usu p̀aleuɔne d̀oo lé? Buipiɔ táaɔ f̀ò g̀imee mà ń b̀usu símáe? ¹⁴ Bui pɔ ma mae ń kaaleɔ píi, an kpele táa mé f̀ò g̀iè ń a gbéɔi? Kpelewa á dii a f̀ò á bɔ ma ɔzi? ¹⁵ Asu to Ezekia ònɔkéé bo fá! Asu to aà á sásá màao. Asu à aà yá sio, asa buie ge b̀usue táa i f̀ò a gbéɔ b̀ò ma ɔzi ge ma maeɔ ɔzi, belenke á diiɔ. Aa f̀ò á bɔ ma ɔzi.

¹⁶ Senakelibu iwapiɔ èa d̀òe ń Dii Luao ń aà z̀òblena Ezekiao bo. ¹⁷ Ǿ à lakè a kpàsàè, à Dii Isailiɔ Lua s̀òs̀ò a guu à mè: Lá buie táaɔ i f̀ò ń gbéɔ b̀ò ma ɔzi, màa Ezekia Lua a f̀ò a gbéɔ bɔ ma ɔzi. ¹⁸ Ǿ iwapiɔ lé gbàa z̀ù Yelusaleũ gbé pɔ kú b̀iwaɔzi ń Ebelu yáò, ké iwàa e ká ń pɔa, s̀ò i k̀éngu yáí, aai gbasa ń wéle sí. ¹⁹ Aa Yelusaleũ Lua d̀ile lán buiɔ táaɔwae, dii pɔ gbēnazina mé ń képiɔ.

²⁰ Kí Ezekia ń ānabi Isaia, Amɔzu néo wabikè yápi musu aa wiilè Luawa. ²¹ Ǿ Dii malaikae z̀i à gè z̀ig̀ò ń ń badeɔ ń ń d̀aana pɔ kú Asiliɔ kía b̀ouo t̀òz̀ò. Ǿ Asiliɔ kía èa tà a b̀usu, aà gee g̀ò kpa a wéi. Ké à gè a táaɔ kpéu, ò aà néo aà dè we ń f̀endao. ²² Dii Ezekia ń Yelusaleũdeɔ b̀ò Asiliɔ kía Senakelibu ɔzi ń gbépiio, à ɔliánzi gupiiu. ²³ Ǿ wà mò dasidasi wà Dii gbà pɔ Yelusaleũ, wà pɔ beedeɔ kpà Yudaɔ kí Ezekiawa. Za gɔɔ bee bui píi z̀òke d̀è.

Ezekia gyākɛa

(2Kia 20.1-3, 12-21, Isa 38.1-8, 39.1-8)

24 A gbɛa Ezekia gyākè à kà gaa. Ké à wabikè Diiwa, ɔ̃ Dii s̄ià̀nɔ̄, à dabudabukèè a seela ũ. 25 N beeo Ezekia az̄ia sè les̄i, i maa pó Dii kèe fiaboèò, ɔ̃ Dii f̄è Yelusaleũdeɔ̄ n̄ Yudaɔ̄zi píi. 26 ɔ̄ Ezekia az̄ia bùsa n̄ Yelusaleũdeɔ̄ píi, ɔ̃ Dii í pɔ̄kũmabɔ̄bɔ̄má Ezekiapi gɔ̄ɔ̄.

27 Ezekia àizee n̄ gawio v̄i maamaae. A làasio bòbo à a ánsu kákau n̄ a vuao n̄ a gbè beeeɛdeɔ̄ n̄ a tulaleti ḡinanaɔ̄ n̄ a sèngbaɔ̄ n̄ pó ɔ̄de bui píio. 28 A blewekakiɔ̄ bòbo, ɔ̃ à pówenaɔ̄ kákau n̄ v̄èe n̄ n̄isio. A kpéò d̄òɔ̄ a zù bui dodoaɔ̄ne, à kaa dàda pó kelenaaɔ̄ne. 29 A kpàsaɔ̄ kàle, ɔ̃ à s̄aɔ̄ n̄ zuɔ̄ lùlu dasidasi a kàfi, asa Lua àizeeɔ̄ p̄isiè z̄ɔ̄z̄ɔ̄e.

30 Ezekia mé Giɔ̄ nibɔ̄na musu tà, ɔ̃ à a í gbàe z̄íle Davidi w̄éle be'ae oi. Yá pó a kè píi b̄ò maa. 31 Ké Babeli kíaɔ̄ gbéɔ̄ z̄i dabudabu pó kè aà bùsu gbɛaiwà, Lua aà tò a laaiwa, ké à aà le à gwa, í yá pó kú aà s̄ɔ̄ d̄ɔ̄.

32 Ezekia yá k̄iniɔ̄ n̄ yá pó a kè Luaɔ̄ ku ānabi Isaia, Amɔ̄zu né wépungu pó a è taalau n̄ Yuda kíaɔ̄ n̄ Isaili kíaɔ̄ láo. 33 A gà, ɔ̃ wà aà mia kpàk̄i n̄ Davidi buiɔ̄ s̄is̄i musu. Ké à gà, Yelusaleũdeɔ̄ n̄ Yudaɔ̄ píi aà ge kpelà, ɔ̃ aà né Manase z̄èle aà gbɛu.

33

Yuda ki Manase (2Kia 21.1-18)

1 Manase w̄è kuɛplade guu ɔ̃ à kpalablè, à z̄èle báawa Yelusaleũ w̄è bàaɔ̄ s̄ɔ̄saie. 2 A yá pó Dii yeio kè à zè n̄ bui pó Dii n̄ yá Isailiɔ̄neɔ̄ yāb̄èkeao.*

* 33:2 Zel 15.4

3 A ɛa gulesi pɔ a mae Ezekia daaɓo bɔbo n Baali gbagbakɔ. A Asetaati liɔ pɛlepele, a kule luabe pɔɔne, a zɔblɛnɛ. 4 A sa'okɔ bɔ Dii kpɛu Yelusaleu, gu pɔ Dii mɛ a tɔ aɔ kuwà gɔɔpiipi.† 5 A luabe pɔ gbagbakɔ bɔ Dii uao guu pii. 6 A sa pɔ wɔ a pɔ kateu a tekũ ò n a negɔɛ Beninɔ guzuleu, a pɔ dà gbɛɔwa, a masoɔ kɛ, a gbɛɔ kɔɔlekɛ, a yagbɛa gɛsisinaɔwa n welendeɔ, a yá pɔ Dii yeio kɛ maamaa, ɔ a aà pɔ fɛlɛ. 7 A taa pɔ a à dɔle Dii kpɛu, gu pɔ Dii ò Davidiɛ n aà né Salomɔɔ a tɔ aɔ kuwà gɔɔpii, asa Isaili wɛleɔ guu pii Yelusaleu ɔ a sɛ. 8 A mɛ tɔ Isailiɔ yá pɔ á dɔlɛnɛ kũa pii, aale a ɔtondɔkɔi gwa, mé aa zɛ n a ikoyã n yá'one pɔ a zɔblɛna Mɔzi kpámáɔ pii, á n bɔle bɔsu pɔ á kpà n deziɔwauo.‡ 9 N beeo Manase Yelusaleudeɔ sãã n Yudaɔ pii, ɔ aa yãvãikɛ de bui pɔ Dii n kaale n deziɔɛɔla.

10 Dii yá'ò Manase n aà gbɛɔ, kási aai swásɛio. 11 ɔ Dii mɛ n Asiliɔ kɔa zɔgɔ daanaɔ, aa aà kũ wà bakàɛ a níu wà mɔgotɛ gala kpàɛ, ɔ wà taaàɔ Babeli. 12 Aà yooyeapi guu a awakpà Dii a Luaɛ, a azɔa bɔsa a deziɔ Luapiɛ maamaa. 13 Kɛ a wabikɛ Diiwa, ɔ Dii siaàɔ, a aà awa sɔ a ɛa aà kpà kpalau Yelusaleu. Manase dɔ sa kɛ Dii á Luaɛ.

14 Bee gbɛa à Davidi wɛle bíi pɔ wa bɔ bíizi kɛke za Giɔ nibɔna pɔ kú guzuleu be'ae oi e à gɛ pɛð Kpò Bɔlewa. A bíipi bɔ lía Ofeli sɔsɔi, mé a lesɔ de a káua. ɔ a zɔgɔ daanaɔ dɔledile Yuda bɔsu wɛle bíideɔ guu pii. 15 A dii zɔloɔ n taa pɔ a pɔ bɔle Dii kpɛu, a sa'okɔ pɔ a bɔ Dii kpɛ sɔsɔwa n wɛle euoɔ gbɔo a kòle bíi kpɛ.

† 33:4 2Sam 7.13 ‡ 33:8 1Kia 9.3-5

16 A Dii gbagbakii kèkè, ɔ̃ à sa'òwà ní légbã fiabobɔ́ ní sáaukpasá. A ò Yudaɔ́nɛ aa zɔ́ble Dii Isailiɔ́ Luaɛ.

17 Gbɛ́ɔ̃ gí lé sa'o gulesíɔ́wa, áma Dii ní Lua aale owà.

18 Manase yá kɔ́niɔ́ ní wabi pɔ́ a kè a Luawao ní yá pɔ́ gu'enaɔ́ òè ní Dii Isailiɔ́ Lua tóɔ́ aa ku Isaili kíaɔ́ ladau. 19 Wabi pɔ́ a kè ní lá Dii síàànɔ́ ku gu'enaɔ́ taalau sánu ní duuna pɔ́ a kè à b̀ò Dii kpɛ e àɔ́ gé azía busaio. Gu pɔ́ à gulesíɔ́ b̀òuɔ́ ku lápi guu b̀ ní gu pɔ́ à Asetaati lí ní táa pãleɔ́ p̀èlɛpɛleuɔ́. 20 Ké à gà, wà àà v̀í a bɛ, ɔ̃ àà né Amɔ́ z̀lɛ àà gbɛu.

Yudaɔ́ ki Amɔ́
(2Kia 21.19-26)

21 Amɔ́ ẁè bao ní plaode guu ɔ̃ à kpalablè, à z̀lɛ báawa Yelusaleũ ẁè plaɛ. 22 A yá pɔ́ Dii yeio kè lá a mae Manase k̀ewaaɛ. A sa'ò táa pɔ́ a mae p̀ipiɔ́wa píi, à z̀obléné. 23 Kási i azía busa Diiɛ lá a mae k̀ewao, a tò a tàaɛɔ́ d̀èdɛ. 24 ɔ̃ àà íwaɔ́ lekpaáíaaazi aa àà d̀è a bɛ. 25 ɔ̃ Yudaɔ́ gbɛ́ pɔ́ lekpaáíaaazipio d̀èdɛ píi, aa Amɔ́pi né Yosia kpà kía ũ àà gbɛu.

34

Yudaɔ́ ki Yosia
(2Kia 22.1-20, 23.4-20)

1 Yosia ẁè swaaɔ́de guu ɔ̃ à kpalablè, à z̀lɛ báawa* Yelusaleũ ẁè baakwi ní m̀endooɛ. 2 A yá pɔ́ Dii yei kè à a dezi Davidi ɔ́lesè píi, i pãale ɔ́plai ge zɛíɔ́.

3 Àà kpalablea ẁè swaaɔ́de guu, gɔ́ pɔ́ a dɛ èwaasona ũ ɔ̃ à nà a dezi Davidi Lua kíi wɛɛɛawa. A ẁè kuɛplade guu ɔ̃ à nà gbãb̀ɔ́a Yelusaleũewa ní

* 34:1 Zel 3.6

Yuda b̀̀suo p̄i. A guleſi p̄ wa b̀̀o d̀̀aai, à Asetaati lipelɛ z̀̀z̄z̄, à t́́a p̄ wa à̀̀ ní p̄ p̄ wa k̀̀saɔ s̀̀lɛ. ⁴ Wà Baali gbagbak̄iɔ gb̀̀o aà ẃ́a, ̄ a tò wà tulaletikateak̄i p̄ kú gbagbak̄iipiɔ musu z̀̀z̄z̄. A Asetaati lipelɛ ní t́́a p̄ wa à̀̀ ní p̄ p̄ wa k̀̀saɔ w̄iwi, ̄ à a tibò a f̀̀f̄f̄ t́́apiɔ gb̀̀gbanaɔ miaɔwa. ⁵ A t́́apiɔ sa'onao ẃ́o kp̀̀asa ní sa'ok̄iɔwa.† M̀̀a à gb̀̀ab̀̀ Yelusaleũ ní Yuda b̀̀suoɛ. ⁶⁻⁷ A sa'ok̄iɔ ní Asetaati lipelɛ gb̀̀o Manase buiɔ ẃ́lɛ guu ní Eflaiũ buiɔ p̄ ní Simeɔ buiɔ p̄ e à g̀̀ p̀̀ Nefatali buiɔ p̄ ní a bezia p̄ liaiɔwa. A t́́a gb̀̀gb̄̀ è a tibò, à tulaletikateak̄iɔ gb̀̀o Isaili b̀̀su gup̄iiu, ̄ à èa tà Yelusaleũ.

⁸ Aà kpalablea ẁ̀e bao plasaide guu, g̀̀o p̄ àlɛ gb̀̀ab̀̀ Yelusaleũɛ ní Yuda b̀̀suo, à Asalia né Safana ní ẃ́lɛ kí Maaseao ní kp̀̀awak̄ena Yoa, Yoaaza néo gb̀̀aɛ Dii a Lua kp̀̀e k̄ek̄ei. ⁹⁻¹⁰ Ǿa p̄ wà m̀̀ò Lua ua, Levii bui b̀̀ib̀̀led̄̄anaɔ s̄i ̄ aa g̀̀ò sa'onkia Ilikia k̄i, ̄ amp̄ii aa g̀̀e nà gb̀̀e p̄ wà ní d̄iɛ Dii kp̀̀e z̄i gb̀̀z̄z̄o ũ̀̀ne ní z̄i. Manase buiɔ ní Eflaiũ buiɔ ní Isaili k̄̄naɔ p̄i ní Yudaɔ p̄i ní B̄́ȳam̄ɛɛ buiɔ ní Yelusaleũdeɔ mé ̄api kp̀̀a. Ǿ Dii kp̀̀e z̄i gb̀̀z̄z̄o p̄i flab̀̀ò z̄ik̄enaɔne wà Dii kp̀̀e k̄ek̄e wà a gb̀̀aa k̄áfi. ¹¹ Aa ̄a kp̀̀a k̄p̄eɔnaɔwa wà gb̀̀e àa luò. Aa kp̀̀a li'ãnaɔwa l̀̀o wà k̄p̄ele lío ní zaɔ luò, wi kp̀̀e p̄ Yuda kíaɔ tò we ỳ̀aaɔ k̄ek̄eò. ¹² Gb̀̀e p̄i z̄ik̄e ní náaio. Gb̀̀e p̄ wà ní d̄iɛ aa wet̀̀e z̄ip̄iz̄iɔn k̄e: Levii né Melali buiɔ Yaata ní Obadio ní Levii né K̄eata buiɔ Zakali ní Mesulaũ. Levii buiɔ p̄'òb̄̀naɔ lea d̄̄ mípiɛ. ¹³ Aame aa asosenaɔ gb̀̀z̄z̄o ũ̀̀, aa wet̀̀e

† 34:5 1Kia 13.2

zíkēnaozi zéze. Levii buieo mé tɔdɔdɔnao n lakēnao
n bíibɔledšanao ũ.

Yosia bɔa ikoyā lāwa
(2Kia 22.8-23.3)

¹⁴ Goo pɔ wàle bɔ Dii kpéu n ɔa pɔ wà gèuo,
sa'onkia Ilikia bɔ ikoyā pɔ Dii ò Mɔizie taalawa. ¹⁵ ɔ
Ilikia ò lakēna Safanae a ikoyā lá è Dii kpéu, ɔ a
kpàwà. ¹⁶ Safana gèd kí kii, à yá dàu a siuè à mè:
N íwao lé zí pɔ n nàné n ɔzípí ke píi. ¹⁷ Aa ɔa pɔ kú
Dii kpéu nà zíkēnao gbēzɔɔne n ɔzí n zípíkēnao. ¹⁸ ɔ
à ɛa òè sa'onkia Ilikia lá kpàwa, ɔ à a kyokè kíe.

¹⁹ Ké kí ikoyā lápi yāmà, à a ulada ga kè. ²⁰ ɔ a ò
sa'ona Ilikiae n Safana né Aikaũo n Mika né Abedɔo
n lakēna Safanao n a íwa Asaiao à mè: ²¹ A ge Dii
laimεε n Isaili kōnao n Yudaɔ taala pɔ wa bɔwàe
bee yá musu. Dii pɔkūmabɔbɔwá à kè zài, asa wá
deziɔ Dii yá kũao, aai yá pɔ kú taalae bee guu ma
aa zíkèwàò. ²² ɔ sa'ona Ilikia n gbé pɔ kí n zí sãnuɔ
gè yā'ò nɔe ānabi Uledae. Nɔepi ku Yelusaleũ fáani
plaade guue, à zá tón Saluũ, Tikeva né, Halasa
tũnae. Gɔepiá Dii kpé pɔkasao ùlenaε.

²³ Dii Isailiɔ Lua yā'ò nɔepie à mè: A ge o gbé pɔ á
zíaε, ²⁴ ma Dii ma mè, má yáyia gue beewa n gbé
pɔ kú a guuɔ, láai yá pɔ kú taala pɔ wà a kyokè
Yudaɔ kíaεupiɔ píi. ²⁵ Má pɔkūmabɔbɔ gue beewa,
ma pɔkūmapi a kpáleo, asa aa pãkpãmazi aa gè
sa'ò dii pãleɔwa, aa ma pɔ fèlemεε tãa pɔ aa kèpiɔ
yá musue. ²⁶ A ge o Yudaɔ kía pɔ á zí ma laie, yá pɔ
a màpi musu, ma Dii Isailiɔ Lua ma mè, ²⁷ yá pɔ má
ò gue bee n gbé pɔ kú a guuɔ musu, lá à swāsèi à a

ulada ga kè à ọ̀lò, má mà. Ma Dii máme má ò. ²⁸ Má tó aà ánuatoe, wi aà ví nie guu. Aà wé a si yá pọ́ má yía gue bee ní gbé pọ́ kú a guuwaleo. Ǿ zínapio èa tà kíwa ní yápio.

²⁹ Kí Yelusaleũ gbèzɔɔ ní Yudaɔ sìsi, ɔ̃ aa kàaaaàzi p̄ii. ³⁰ A gèrno Dii ua ní sa'onao ní Levii buio ní Yelusaleũdeɔ ní Yudaɔ p̄ii, néfēnen gbèzɔ, ɔ̃ a tò wà Dii bàakuarino taala pọ́ wa è aà kpéu kyokè p̄ii ní wáa. ³¹ Kí zea a m̀pele sae, ɔ̃ à èa zè ní Dii bàakuarino yādileao. A m̀é á té Diizi, io aà yādileao ní aà yādan eo k̄ua, io aà ɔtond̄k̄i gwa ní ǹsemendoo ní a p̄eão p̄ii, io Dii bàakuarino yá pọ́ kú lápi guu ma. ³² Ǿ a tò Yelusaleũdeɔ ní Bēyāmeε buio f̄ele zè m̄pii, ɔ̃ aa zè ní ní deziɔ Lua bàakuarino yáo.

³³ Yosia táaɔ nàaa Isaili bùsu gupiiu a k̀le, a tò gbé pọ́ kú Isaili bùsuuɔ zòblè Dii ní Luaε m̄pii. Yosia gɔɔ aa te Dii ní deziɔ Luazi, aai p̄aalēo.

35

Yosia Gēamusu dikpekεa (2Kia 23.21-23)

¹ Yosia Gēamusu dikpekè Diie Yelusaleũ, ɔ̃ wà Gēamusu sa'obɔɔ kòlokpakpa m̄o s̄eia gɔɔ ḡeo m̀endosaidezi. ² A sa'onao dàziu, à ní gba s̄o Dii kpé z̄i pọ́ aa ke yá musu. ³ A ò Levii bui pọ́ wà ní kpá Diiwa, aai yādada Isailioeɔne: A Lua kpagolo dilε kpé pọ́ Isailio kí Davidi né Salomɔɔ d̄ou, ásu da á ḡau loo. Ali zòble Dii á Luaε ní a gbé Isailio. ⁴ A baade s̄ouke ḡa ní ḡao á deziɔ uawa, lá Isailio kí Davidi ní aà né Salomɔɔo d̄alauwa. ⁵ Aɔ sía Dii ua, á gb̄eo io kú ní á gbé Isailio ḡa ní ḡao, ⁶ í ní Gēamusu sa'obɔɔ

kòlokpakpané. A gbābò ázíae, í sãpiò keke á gbé̄̀one, ké aa e ke lá Dii dà Mòizie a òwa.

⁷ Yosia azía sãò ní a bleò kpà gbé̄̀ pò kú weòwa Gẽamusu sa'obòò ù òaasòòòò lèe baakwi (30.000) ní zuò òaa gẽo (3.000). ⁸ Aà ìwaò gbé̄̀ gbà pò ní sa'onao ní Levii buiò s̄. Lua ua òaanaò Ilikia ní Zakalio ní Yeielio sa'onao gbà Gẽamusu sa'obòò òaa kue'aaò (2.600) ní zuò òaa do ní basòòò (300). ⁹ Kònanía ní Semaiao ní a dãuna Nètanelio ní Asabiao ní Yeielio ní Yozabao mé Levii bui kíaò ù. Aa Levii buiò gbà Gẽamusu sa'obòò òaasòòòò lèe sòò (5.000) ní zuò òaa pla ní basòòò (500).

¹⁰ Ǿ wà Lua gbagbazí sòukè, sa'onao sía ní zekíi, mé Levii bui kiniò ku we gã ní gão lá kí òilèwa. ¹¹ Aa Gẽamusu sa'obòò kòlokpakpa, ò sa'onao a au sí wa lè sa'okíiwa. Levii bui pòpiò báa bò, ¹² ò aa pò pò wí a pò káteu à tékū̀ bò adoa, aa kpà ní gbé̄̀ Isailiòwa gã ní gão aa s̄ò Diizi, lá a ku Mòizi taalauwa. Maae lò ní zuò. ¹³ Levii buiò Gẽamusu sa'obòò kpàtea lá wa òilèwa, * ò aa zùnòò kà tao ní oòò ní dàaò guu, aa a fùukè, ò aa gèò gbé̄̀one kpakpa. ¹⁴ Bee gbèa ò aa nízia pò kèke ní sa'onao, asa Aalona bui sa'onapio lé sa pò wí a pò káteu à tékū̀ ní sa pò wí a pò nísi tékū̀ o e gu gè s̄òe. ¹⁵ Asafa bui lèsinaò kú ní zekíi lá Davidi òilèwa, Asafa buiò ní Emani buiò ní kí gu'ena Yedutu buiò. Bíbòledòana pò kú bòle ní bòleo aai go ní tíao, an gbé̄̀ Levii buiò mé ní pò kèkené.

¹⁶ Zibeezì wà Dii gbàgba a zéwa, wà Gẽamusu dikpekè, mé wà sa pò wí a pò káteu à tékū̀ ò aà gbagbakiíwa, lá kí Yosia òilèwa. ¹⁷ Gòò bee Isaili pò kú weò Gẽamusu dikpekè, ò aa Kàaso dikpekè

* **35:13** Bòa 12.8

gɔɔ sopla.† 18 Za ānabi Samueli gɔɔ wi Gēamusu dikpɛpi kɛ à kà màao. Isailiɔ kɪae i dikpɛpi kɛ lá Yosia kèwao. Sa'onao ku we ní Levii buiɔ ní Yudaɔ píi ní Isaili pó kú weɔ ní Yelusaleúdeɔ. 19 Wà Gēamusu dikpɛpi kè kí Yosia kpalablea wè bao plasaide guue.

Yosia gaa
(2Kia 23.28-30)

20 Yosia Lua kpé yākekɛa gbɛa píi Egipiɔ kí Neko lé gé zíkai Kaakemi, Uflata saɛ, ɔ Yosia bò gèwà ní zío. 21 Neko gbéɔ zìwà à mè: Yudaɔ kía, bóme wá daai? I kɛ níme ɔ mále mɔ zíkainno gbāo, ma ibeɛne. Lua mè mà kɛ kpakpa. Lá a kumano, nsu kpaèo, ké asu n deo yáí. 22 Kási Yosia i mikèwào, i yá pó Lua dà Nekoɛ a òe mao, ɔ à azia lile, à gèwà ní zío Megido gusalalau. 23 Ké kàzunaɔ kí Yosia pà, ɔ a ò a ìwano: A ma sɛ tamanɔ, wà ma wiwie we. 24 Ǿ aà ìwapio aà bò a sǔgo guu wà aà dà a sǔgo plaade guu wà tàò Yelusaleũ. A gà, ɔ wà aà mia kpàkɔi ní aà deziɔ. Yelusaleúdeɔ ní Yudaɔ aà gɛ ɔɔlò m̀pii.

25 Ǿ Zelemii wēnale dà ní Yosiao. E gbā gɔɛ ní nɔɛo lèsinaɔ ì lepi si Yosia yá musue, tó aale wēnale sí. Ǿ wēnalesia gò felekaa ũ Isaili bùsuu, lepio ku wēnale taalau.

26-27 Yosia yá kɪni pó a kè za a daalɛawa e a midɛawa ku Isaili kíaɔ ní Yuda kíaɔ ladau ní gbèkɛ pó a kè Diie à zíkè yá pó kú aà ikoyā láuwao.

† 35:17 Bɔa 12.1-20

36

Yudaɔ kí Yoaza (2Kia 23.31-34)

¹ Ǿ Yudaɔ Yosia né Yoaza kpà kía ũ aà gbɛu Yelusaleũ. ² Yoaza wɛ̀ bao ní àaɔode guu ɔ à kpalablèu, à zòlɛ báawa Yelusaleũ mɔ àaɔɛ. ³ Ǿ Egipiɔ kí Neko aà b̀ kpalau Yelusaleũ, ɔ à m̀ Yuda b̀sudeɔ falubɔɛ ánuɔu tɔnu àaɔ ní kɔniɔ ní vuao kiloo bla ɔɔosai. ⁴ A Yoaza v̀i Eliakiũ kpà Yelusaleũdeɔ ní Yudaɔ kía ũ, ɔ à aà tó lilè Yoakiũ. Ǿ à Eliakiũ dáuna Yoaza kù tàò Egipi.*

Yudaɔ kí Yoakiũ (2Kia 23.36-24.7)

⁵ Yoakiũ wɛ̀ baasɔode guu ɔ à kpalablèu, à zòlɛ báawa† Yelusaleũ wɛ̀ kuɛdoɛ. A yá p̀ Dii a Lua yeio kè. ⁶ Babeli kí Nebukanɛza m̀ lèlɛwà, à m̀gotɛ gala kpàè à taaàɔ Babeli. ⁷ Nebukanɛza Dii kpé p̀ɔɔ sèlɛ tàò, a kàlɛ a bɛ Babeli.‡ ⁸ Yoakiũ yá kɔniɔ ku Isaili kíaɔ ní Yuda kíaɔ ladau ní yãbɛɛ p̀ a kèɔ ní v̀i p̀ wa èwàɔ. Ǿ aà né Yekɔnia zòlɛ aà gbɛu.

Yudaɔ kí Yekɔnia ní kí Zedekiao (2Kia 24.8-20, Zel 52.1-2)

⁹ Yekɔnia wɛ̀ bao plasaide guu ɔ à kpalablèu, à zòlɛ báawa Yelusaleũ mɔ àaɔ ní gɔɔ kwioɛ. A yá p̀ Dii yeio kè. ¹⁰ Ké í b̀ ɛu, kí Nebukanɛza gbɛ́ɔ zì, ɔ wà aà kù sùò Babeli ní Dii kpé p̀ ɔdeɔ. A aà desɛ Zedekia kpà Yelusaleũdeɔ ní Yudaɔ kía ũ.

¹¹ Zedekia wɛ̀ bao ní m̀endoode guu ɔ à kpalablèu, à zòlɛ báawa Yelusaleũ wɛ̀ kuɛdoɛ. ¹² A yá

* **36:4** Zel 22.11-12 † **36:5** Zel 26.1-6 ‡ **36:7** Dan 1.1-2

pó Dii a Lua yeio kè, i azia busa ānabi Zelemii pó Dii yá'ðεεο. ¹³ Kí Nebukanεza tò à lεgbèε à mè á sí n̄ Luao a b̄o àà kpeo, ̄ à b̄o àà kpe. Aà swá gbāakū, à ḡi εa sui Dii Isailio Luawa f̄iafia. ¹⁴ Ǿ sa'on d̄oanao n̄ gbé̄o d̄oanao b̄o Dii yá kpe s̄o, aa zè n̄ yāb̄εε pó buip̄aleo k̄ēo, aa kpé pó Dii d̄ile a pó ū gbālè.

Yelusaleū dūuz̄sa

(2Kia 25.1-21, Zel 39.1-10, 52.3-11)

¹⁵ Dii an dezīo Lua ɔ̄o ānabio z̄imá m̄ōm̄ō, asa à a gbé̄o w̄εnagwà n̄ a kpēo, ¹⁶ ̄ aa Lua z̄inapio k̄ē p̄ōp̄ō, aa sakà Luapi yá̄u. Aa àà ānabipio àlafikè e àà p̄o ḡè p̄ānzi, a weea v̄io. ¹⁷ Ǿ à Babilonio k̄ia gb̄aemá, à ḡè l̄elemá. K̄iapi n̄ èwaasoo d̄ede n̄ f̄endaoo Dii ua. Dii i èwaasoo n̄ w̄endiao w̄εnagwao ge maez̄oo ge gb̄e zīo, à n̄ náè a ozīε. ¹⁸ Ǿ à Dii kpé p̄oo s̄ε̄ε t̄ào Babeli p̄ii, a z̄oo n̄ a n̄εnao, n̄ Dii kpé àizeεo n̄ k̄i n̄ a ɔ̄wao àizeεo p̄ii. ¹⁹ Ǿ aa tes̄o Lua kpéwa, aa Yelusaleū b̄ii gb̄o. Aa tes̄o a ua maaōwa, aa pó b̄εεdeo ̄ōkpà p̄ii.

²⁰ K̄iapi gb̄é pó ḡo b̄éε, wi n̄ d̄ede n̄ f̄endaooo k̄ūkū z̄oo ū api n̄ a néo, à t̄ān̄o Babeli e P̄εsio ḡè kpalablèo. ²¹ Isaili b̄usu ɔ̄ampak̄ii è sa. Ké à ḡo da gii, a ɔ̄ampaa e w̄è b̄aākw̄i ḡè p̄ào, lá Dii dà Zelemiiε a òwa. §

Kilusi Isailio gbaεa

(Eza 1.1-4)

²² P̄εsio k̄i Kilusi kpalablea w̄è séia guu ̄o Dii tekp̄aāagu, ké yá pó a dà Zelemiiε a ò e ke yá̄i.* Ǿ

§ 36:21 Zel 25.11 * 36:22 Zel 29.10

Kilusi kpàwakè a bùsu gupiiu, ò à gbàsa kè láu à m̀: ²³ Yá pò ma Pεεσιò kí Kilusi má òn κε: Dii Lua Musude tò dúnia kpala píi gò ma pò ù, ò a dīlemεε mà kpedεε Yelusaleũ, Yuda bùsuu.† A gbé pò á de aà gbé ù, à feε à á taananke we, Dii á Lua iò kúanò.

† **36:23** Isa 44.28

Bibeli Luayátaalá
The Holy Bible in the Boko language spoken in Benin
and Nigeria

copyright © 2010 SIM International

Language: Boko

Translation by: SIM International

Boko Bibeli Luayátaala

This translation, published by the SIM au Benin, was published in 2010.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at ECWA/SIM H.Q., P.M.B. 2009, Jos, Plateau State, NIGERIA.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

lxx

ffb0f4b3-18b7-564f-bd5d-307e9e532fb9